

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Sanna Himmelroos

Mot en plan för kulturfostran i Raseborg

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituottaja (ylempi AMK)

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (60 op)

Opinnäytetyö

1.4.2020

Författare Rubrik	Sanna Himmelroos Mot en plan i kulturfostran i Raseborg
Sidantal Datum	47 sidor + 8 bilagor 1.4.2020
Examen	Kulttuurituottaja (ylempi AMK)
Examensprogram	Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Specialiseringsalternativ	
Handledare	Kulttuurituotannon lehtori Leena Björkqvist
<p>Examensarbetet är en del av ett större utvecklingsprojekt, vars syfte är att utveckla och förbättra kulturtjänster för barn i Raseborg genom sektoröverskridande samarbete. Målsättningen med examensarbetet är att stöda kulturtjänsterna och bildningen i Raseborg i att skapa en plan för kulturfostran. Forskningsfrågan i detta examensarbete är: Hur skapa en jämlik, fungerande och tvåspråkig plan för kulturfostran i Raseborg?</p> <p>En plan för kulturfostran är ett viktigt verktyg för produktionen av konst- och kulturaktiviteter för barn och unga. I planen anger en kommun eller region hur kultur-, konst- och kulturarvspedagogiken ska förverkligas i kommunen eller regionen som en del av undervisningen.</p> <p>Detta examensarbete är en fallstudie och följer stegen som finns i modellen för produktifiering. För insamling av material har metoder som dokumentanalys, frågeformulär, intervjuer och workshops använts.</p> <p>Resultatet för examensarbetet är att det arbete som kulturtjänsterna gjort och fortfarande gör är väldigt värdefullt men kan inte utvecklas om det inte sker i samarbete med bildningen. Då bildningens representant jobbar tillsammans med en representant från kulturen skapas en gemensam syn på produkten och får båda att förbinda sig till den. Workshops och produktifieringsmodellen har gett möjligheten att inleda samarbetet. Den här processen och speciellt arbetet i workshopen ha tydligt motiverat alla att jobba tillsammans.</p> <p>Utvecklingsförslag är att en plan för kulturfostran ska skapas i ett samarbete mellan kulturtjänster och bildning. Det är viktigt att det vigs resurser för dem som ansvarar och koordinerar arbetet kring en plan för kulturfostran. En plan för kulturfostran ska skapas i enlighet med skolornas läroplan. En representant från bildningen är med och ansvarar för att planen fungerar som ett verktyg för att stöda skolornas läroplansenliga mål.</p> <p>Rektorer och skolornas personal skall också förstå vikten av kultur ur ett sociokulturellt perspektiv, där lärande fokuserar på vår förmåga att förstå omvärlden, tillgodogöra oss samhälleliga erfarenheter och kollektivt utvecklade färdigheter. Därför bidrar tillgången till kulturprogram i skolorna elevernas kunskap också i ämnen som modersmål och historia.</p>	
Nyckelord	plan för kulturfostran, produktifiering och konstbesök

Author(s) Title	Sanna Himmelroos Towards a plan for cultural education in Raseborg
Number of Pages Date	47 pages + 8 appendices Spring 2020
Degree	Master of Culture and Arts
Degree Programme	Culture Management
Specialisation option	
Instructor(s)	Leena Björkqvist, Culture Lecturer
<p>The degree project is part of a major development project, which aims to develop and improve cultural services for children in Raseborg through cross-sector cooperation. The aim of the degree project is to support the cultural services and education in Raseborg to create a plan for cultural education in Raseborg. The research question in this thesis is: How to create an equal, functioning and bilingual plan for cultural education in Raseborg?</p> <p>A plan for cultural education is an important tool for the production of arts and cultural activities for children and young people. In the plan, a municipality or region specifies how cultural, art and cultural pedagogy should be realized in the municipality or region as part of the teaching. This thesis is a case study and follows the steps found in the model for productification. Methods such as document analysis, questionnaires, interviews and workshops have been used for the collection of materials.</p> <p>The result for the degree project is that the work that the cultural services have done and are still doing is very valuable but cannot be developed unless it is done in collaboration with the education. As the education representative works together with a representative from the culture, a common view of the product is created and both get connected to it. Workshops and the production model have provided the opportunity to initiate the collaboration. This process and especially the work in the workshop have clearly motivated everyone to work together.</p> <p>The development proposal is that a plan for cultural education should be created in a collaboration between cultural services and education. It is important that resources are dedicated to those responsible and coordinating the work on a cultural education plan. A plan for cultural education should be created in accordance with the school curriculum. A representative from the education is involved and is responsible for ensuring that the plan functions as a tool to support the schools' educational planning goals.</p> <p>Principals and school staff should also understand the importance of culture from a socio-cultural perspective, where learning focuses on our ability to understand the outside world, embrace societal experiences and collectively developed skills. Therefore, access to cultural programs in schools also contributes to students' knowledge of subjects such as mother tongue and history.</p>	
Keywords	cultural education, arts activities, production model

Sisällys

1	Inledning	1
2	Bakgrundsinformation	4
2.1	Raseborg är en tvåspråkig stad	5
2.2	En ny lag om kommunernas kulturverksamhet	5
2.3	Vad är en plan för kulturfostan?	7
2.4	Raseborgs stads kulturtjänster för skolelever	9
2.5	Utgångsläget i anknytning till kulturfostan i Raseborg	11
3	Teoretisk bakgrund	20
3.1	Lärande ur ett sociokulturellt perspektiv	20
3.2	Produktifiering av kulturtjänster	23
4	Insamling av material för plan för kulturfostan	25
4.1	Identifiering av benchmarkingobjekt genom dokumentanalys	26
4.2	Benchmarking genom ett frågeformulär till städerna	27
4.3	Resultatet av benchmarkingen ger lärdomar och utvecklingsidéer	28
4.3.1	Frågeformulär del ett: Skapandet av en plan för kulturfostan	28
4.3.2	Frågeformulär del två: en fungerande plan för kulturfostan	30
4.4	Framtidsdalen – en fortbildning och en möjlighet för samarbete	33
4.5	Det gemensamma skapandet av en plan för kulturfostan	35
4.5.1	Workshop nr. 1: Sektorerna arbetar tillsammans	35
4.5.2	Workshop nr 2: Mot tillsammansskapade kulturtjänstprodukter	37
4.6	Utvecklingen av planen för kulturfostan fortsätter	41
5	Sammanfattning och analys av resultat	42
6	Utvecklingsförslag	44
7	Diskussion	46
	Källor	1
	Bilagor	
	BILAGA 1. PM från arbetsgruppens möte 1.2.2019	
	BILAGA 2. Dokumentanalys	
	BILAGA 3. Frågeformuläret	
	BILAGA 4. PM från arbetsgruppens möte i juni. 2019	

BILAGA 5. Poster Framtidsdalen

BILAGA 6. Arbetsgruppens prioritering

BILAGA 7. Workshop plan

BILAGA 8. PM från framtidsdalens träff februari 2019

1 Inledning

Målsättningen med examensarbetet är att stöda att kulturtjänsterna och bildningen i Raseborg tillsammans skapar en plan för kulturfostran i Raseborg. Examensarbetet är en del av ett större utvecklingsprojekt, vars syfte är att utveckla och förbättra kulturtjänster för barn i Raseborg genom sektoröverskridande samarbete. Detta examensarbete är en fallstudie och följer stegen som finns i modellen för produktifiering (Kap. 3.2). Forskningsfrågan i detta examensarbete är: Hur skapa en jämlik, fungerande och tvåspråkig plan för kulturfostran i Raseborg?

Utvecklingsprojektet är en del av mitt arbete som kulturplanerare i Raseborgs stad. Dels är jag ansvarig för koordinering och genomförande av arrangemangen kring Ekenäs Sommarkonserter och dels är jag ansvarig för kulturprojekt inom dagvård, skola och inom stadens vårdenheter. I mitt arbete ingår att arrangera årligen återkommande kulturupplevelser inom småbarnspedagogik och bildning samt koordinering av samarbetsprojektet Treklängen. Fem procent av min arbetstid ska enligt arbetsbeskrivningen gå till uppbyggnad av en plan för kulturfostran för småbarnspedagogiken för andra stadiet tillsammans med bildningen och fritidssektorn.

I Raseborgs stad förverkligas barnkulturverksamheten i enlighet med de resurser som tilldelas stadens kulturtjänster. Under åren 2018 och 2019 har man i Raseborgs stads kulturtjänster arbetat under ett brytningsskede. Den gamla lagen om kulturverksamheten i kommunerna härstammar från 1992 (728/1992). Kulturverksamheten bygger, förutom på lagen, även på en dialog med kulturfältet. I Raseborg har man format kulturverksamheten i enlighet med de diskussioner man haft på fältet i anknytning till de månatliga kulturträffarna som kulturtjänsterna initierar. I Raseborg baserar kulturtjänsternas verksamhet sig på artikel 31 i FN:s barnkonvention där det framgår att alla barn har rätt att delta i konst- och kulturaktiviteter.

En plan för kulturfostran är ett viktigt verktyg för produktionen av konst- och kulturaktiviteter för barn och unga. I planen anger en kommun eller region hur kultur-, konst- och kulturarvspedagogiken ska förverkligas i kommunen eller regionen som en del av undervisningen. Undervisnings- och kulturväsendet förbinder sig tillsammans med kulturinstitutioner som bibliotek, museer och teatrar till den gemensamma planen. Detta garanterar alla barn och unga i kommunen eller regionen en likvärdig möjlighet att bekanta sig

med den lokala kulturen på många olika sätt. Ungefär en tredjedel av kommunerna i Finland har en plan för kulturfostran. En ledd konst- och kulturverksamhet som ordnas i skolan förbättrar barns och ungas kreativa förmåga, kulturkompetens och inlärningsförutsättningar. I kap 2.3. finns en mer utförlig beskrivning av vad en plan för kulturfostran innebär. (Förbundet för barnkultur, 2019.)

Lärandet ur ett sociokulturellt perspektiv är en viktig aspekt i detta arbete. Ett allmänt antagande är att lärande är något som ständigt pågår i alla mänskliga aktiviteter, både individuellt och kollektivt. Det är just samspelet mellan individ och kollektiv som är intressant ur ett sociokulturellt perspektiv (Ehrlin, 2015, 119.). Lärande ur ett sociokulturellt perspektiv och kulturfostran utgör en grund för arbetet som presenteras närmare i kapitel 3.1.

Kulturtjänsternas verksamhet i Raseborg har under de tio senaste åren inbegripit kulturupplevelser och kulturaktiviteter i skolor, daghem och vårdenheter. De är planerade, koordinerade och finansierade och under årens lopp även utvecklade av kulturtjänsterna. Bara en del av barnen får ta del av detta och orsaken är att det inte finns en plan för kulturfostran i Raseborg. Det här examensarbetet utgör en viktig del i skapandet av en sådan plan.

Det bästa sättet att få alla barn att bli inbegripa är att samarbeta med bildningen, det vill säga den grundläggande undervisningen, eftersom den når ut till alla barn. En plan för kulturfostran har på detta sätt en möjlighet att bli en plan för kulturfostran som verkligen förpliktigar båda parter till att konstbesök och kulturupplevelser når ut till alla barn på ett likvärdigt, systematiskt och mångsidigt sätt. På det här sättet kan man tillsammans skapa och utveckla en gemensam, tvåspråkig, fungerande och jämlik plan för kulturfostran i Raseborgs stad.

Den största utmaningen hittills ha varit att kulturtjänsterna arbetat ensamma med denna fråga. Det viktigaste för att få fram en fungerande plan är att få både kulturtjänster och bildningen att jobba tillsammans. I en intervju från 31.10.2019 berättar kultursekreterare Lerviks att bildningen inte nämnvärt har varit involverad i planeringen av kulturupplevelserna. Så ett samarbetsbehov finns (Lerviks 2019).

Det att kulturtjänsterna arbetar med en plan för kulturfostran finns beskrivet i kulturtjänsternas budget (Raseborgs stads budget- och ekonomiplan 2020-2022, 47).

Bildningen, som har en avgörande roll i arbetet med en plan för kulturfostan har inte resurser för det i sin budget. (Raseborgs stads budget- och ekonomiplan 2020-2022, 100.)

Trots den obalanserade resurseringen finns det i Raseborg en vilja att utveckla en jämlik, fungerande och tvåspråkig plan för kulturfostan åt alla barn i Raseborg. För att få kulturen och bildningen att samarbeta med att skapa en plan för kulturfostan tar jag hjälp av en produktifieringsmodell som också sätter ramar för utvecklingsarbete. Produktifieringen hjälper oss också att forma en gemensam förståelse. Genom att få bildningen delaktiga i produktifieringen av kulturtjänsterna för barn försäkras man samtidigt att förståelsen för servicevärdet ökar och behovet av en plan blir tydlig. En delaktig produktifiering ökar också förståelsen för planen för kulturfostan. En delaktig produktifiering gör också att man förbinder sig, motiveras och ändrar verksamhetsätt och tankemodeller. (Tuominen, Järvi, Lehtonen, Valtanen & Martinsuo 2015, 5.)

Huvudforskningsfrågan är **hur skapa en jämlik, fungerande och tvåspråkig plan för kulturfostan i Raseborg**. Delfråga nummer ett är **vad har man i andra städer gjort då man skapat en plan för kulturfostan** och delfråga två är **vilka lärdomar och utvecklingsidéer kan vi få av dem**.

För att komma igång tog jag reda på hur man borde gå till väga för att skapa en plan för kulturfostan. Jag började med att söka kommuner i Svenskfinland som liknar Raseborg och där man lyckats skapa en plan för kulturfostan. Jag gjorde en benchmarking av förfarandet i andra kommuner och påbörjade med en kartläggning genom dokumentanalys. Genom kartläggningen hittade jag kommuner enligt i kap. 5.1 beskrivna kriterier. Genom benchmarkingen hittade jag åtta kommuner, som jag kommer att undersöka närmare. För att kartlägga goda praxis i planeringsarbetet, skickade jag ut ett frågeformulär till de utvalda kommunerna.

Följande steg var att sammankalla bildningens och kulturtjänsternas representanter, det vill säga dem som borde samarbeta för att tillsammans arbeta mot en plan för kulturfostan. Jag har också sammankallat gruppen för att med hjälp av produktifieringsmodellen skapa kulturtjänster för barn.

Detta examensarbete, som är en fallstudie, följer stegen som finns i produktifieringsmodellen på följande sätt:

Inledningsvis identifierades behovet att man inte arbetat tillsammans mot en plan för kulturföstran i Raseborg. Sedan klarlades målet, att arbeta för att skapa en plan för kulturföstran som både Raseborgs stads kulturtjänster och bildning kan förbinda sig till. Genom att ta reda på hur man i andra städer skapat dylika planer bildades nya tankegångar. Samtidigt fick kulturtjänster och bildningen tips om goda praxis för arbetet i den egna staden. Genom att inkludera bildningen och dem som borde arbeta med en plan formas samtidigt en gemensam syn på vad en plan för kulturföstran är. Det sista steget i modellen som är att utvärdera och simulera slutprodukten ryms inte tidsmässigt in i själva examensarbetet. Arbetet med det kommer att fortsätta efter studierna. Produktifieringsmodellen finns närmare beskriven i kap. 3.2.

2 Bakgrundsinformation

Staden Raseborg skapades 1.1.2009 då Ekenäs stad, Karis stad och Pojo kommun gick samman och bildade Raseborgs stad. I Raseborg bor det ca 27 600 invånare varav ca 4 200 dagligen tar del av småbarnspedagogiken, grundutbildningen och gymnasierna. Språkförhållanden i Raseborg är svenska 64,9 %, finska 30,7 % och övriga språk 4,4 %. (Raseborgs stad, Brandtberg 2019 och Holm 2019)

I maj 2018 godkände fullmäktige en nyskriven strategi för Raseborg. Värderingarna i den är öppenhet, delaktighet och jämlikhet. Dessa värderingar följer med i det här arbetet, speciellt jämlikhet. I strategin nämns kulturen i samband med att man fortsätter utvecklingen av stadens rika kulturliv och livskraftiga evenemang i samarbete med olika aktörer. Det som nämns om barn och bildning finns under rubriken: Fungerande Raseborg. Man vill bibehålla ett brett nätverk med välfungerande, innovativa skolor samt kvalitativ småbarnspedagogik. Man vill även satsa på förbättrade inlärningsresultat och stödja utbildning på alla stadier. Enligt strategin vill man också fortsätta utvecklingen av Raseborg som en barnvänlig kommun. (Raseborgs stads strategi 2018-2021.)

2.1 Raseborg är en tvåspråkig stad

I den nya lagen om kommunernas kulturverksamhet står det i § 5 om att man vid ordnande av kommunernas kulturverksamhet i tvåspråkiga kommuner ska säkerställa att vardera språkgruppens behov beaktas på lika grunder (2019/166).

I Nylands förbunds kulturstrategi 2025 nämns också att möjligheter att få både finsk- och svenskspråkiga kulturtjänster säkras (Nylands förbund, 2016, 20).

Raseborgs stads kulturtjänster har producerat kulturupplevelser för barn i enlighet med budgetering och plan. I en tvåspråkig stad med landets minoritetsspråk som majoritetsspråk har man vant sig att arbeta med båda språken. Då kulturtjänsterna valt att satsa på kulturupplevelser för barn i skolor och daghem har språket alltid beaktats. Då det inte varit möjligt att tex köpa in tvåspråkiga föreställningar har man strävat till att hitta jämförbara föreställningar för båda språkgrupperna. Detta har i sin tur lett till mera koordineringsarbete då man anlitat och kontaktat flera olika kulturaktörer. (Lerviks 2019.)

I lagen om kommunernas kulturverksamhet skriver man även om samverkan. För att genomföra kommunens uppgifter ska de olika kommunala sektorerna samarbeta med varandra. (Lagen om kulturverksamhet 166/2019.)

Var och en har rätt att delta i konst och kultur, utveckla sig själv och sitt samhälle genom dessa, och möjlighet att fritt uttrycka sig själv. Dessa rättigheter tryggas i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna från 1948 och i flera människorättskonventioner som Finland förbundit sig till och står även skrivet i Finlands grundlag. (Taikusydan välfärd av konst och kultur 2019.)

2.2 En ny lag om kommunernas kulturverksamhet

De 8 februari 2019 skrevs en förnyad lag om kulturverksamhet i kommunerna.

Denna lag syftar till att

”1) stödja människors möjligheter till kreativt uttryck och kreativ verksamhet samt till att skapa och uppleva kultur och konst, 2) främja alla befolkningsgruppers likvärdiga möjligheter till och deltagande i kultur, konst och bildning, 3) stärka befolkningens välfärd och hälsa samt delaktighet och samhörighet genom kultur och konst, 4) genom kultur och konst skapa förutsättningar för utvecklingen av lokal

och regional livskraft och kreativ verksamhet som stöder livskraften". (Lagen om kommunernas kulturverksamhet 2019/166)

Den nya lagen innehåller en mera detaljerad beskrivning än den gamla. I den gamla lagen nämns inget specifikt om kulturfostran medan det i den nya lagen framkommer under paragraf tre:

"Kommunen ska ordna kulturverksamhet. För att genomföra denna uppgift ska kommunen erbjuda möjligheter till målinriktad konst- och kulturfostran inom kulturens och konstens olika former och områden samt främja bevarande och bruk av kulturarvet och verksamhet som stöder och utvecklar den lokala identiteten." (Lagen om kommunernas kulturverksamhet 2019/166)

Den andra för kulturtjänsterna viktiga aspekten gäller att skapa förutsättningar för professionellt konstnärligt arbete och professionell konstnärlig verksamhet (Lagen om kommunernas kulturverksamhet 2019/166). Även detta stöds då en plan för kulturfostran uppgörs, speciellt i de fall där man har möjlighet att anlita lokala professionella konstnärer.

Som Johanna Selkee konstaterar i kommunförbundets artikel ger den nya lagen kommunerna goda möjligheter att profilera sig och att nyttja lokala aktörer. Det är enligt henne också viktigt att bygga upp kulturverksamheten så att kommuninvånarna hörs och involveras. Dessutom stärker lagen kulturens betydelse och ställning som basservice i kommunen. (Selkee 2019.)

Skolans huvudman, det vill säga kommunen, får statsandelar för utbildningsväsendets driftskostnader. Transportkostnader och kostnader för inträdesavgifter i samband med exkursioner och besök som följer läroplanen och den årliga plan som gjorts upp på basis av den, är en del av kostnaderna för det kommunala utbildningsväsendet. Det är därför huvudmannen, som inom ramen för sina ekonomiska resurser, ska anvisa skolorna resurser för exkursioner, lägerskolor och besök. (Utbildningsstyrelsen, bildning, skolutflykter och lägerskolor 2019)

Med tanke på genomförandet av planen för kulturfostran och det samarbete en plan kräver bestyrks arbetet i lagen i paragraf sju om samverkan.

"För att främja denna lags syften och för att genomföra kommunens uppgifter ska de olika kommunala sektorerna samarbeta med varandra." (Lagen om kommunernas kulturverksamhet 2019/166).

2.3 Vad är en plan för kulturfostern?

En plan för kulturfostern är en plan för hur en kommun ska ge barn och unga fostern i kultur och i kulturarv i samband med undervisningen. I ett samarbete mellan aktörer inom utbildning, kultur och konst utarbetas och genomförs en sådan här plan. Planen bygger på kommunens eget kulturutbud och kulturarv samt på verksamhet som utgår från barn och ungdomar. En plan för kulturfostern baserar sig i genomförandet även på läroplanen så att skolornas arbete med kulturfostern blir målinriktat. Samtidigt försäkras den att alla elever har samma möjligheter att delta. Kulturfostern är aktuell i all undervisning, inte enbart i konst- och färdighetsämnen, och den knyter samman olika läroämnena med varandra. Cirka en femtedel av Finlands kommuner har en egen plan för kulturfostern. Kommunernas planer kallas också bland annat kulturläroplan, kulturstig och kulturkalender. (Förbundet för barnkultur.)

Kulturläroplanen är en plan för hur kultur-, konst- och kulturarvsfostern ska förverkligas i kommunen eller i regionen som en del av undervisningen. En gemensam plan garanterar alla barn och unga i kommunen eller regionen en likvärdig möjlighet att på ett mångsidigt sätt stifta bekantskap med den lokala kulturen. Kulturläroplanen gör det också lättare för kulturaktörerna att koordinera sin egen verksamhet. I läroplanen för grundläggande undervisning (fr.o.m. 1.8.2016) nämns att en plan för kulturell fostern är en möjlighet att komplettera den lokala läroplanen. I arbetet med kulturläroplanen kan man utnyttja den gedigna erfarenhet som barnkulturcentren har av kulturfostern i samarbete med skolorna. (Förbundet för barnkultur Kulturläroplan.)

Kulturkontaktpersonerna är en mycket viktig länk mellan barnkulturcentren och skolorna. I daghem och skolor finns utsedda kulturkontaktpersoner som på sin arbetsplats förmedlar information om barnkulturutbudet, tar hand om anmälningar, ger arrangörerna feedback och bidrar till planeringen av barnkulturprogrammet med en pedagogisk synvinkel. (Förbundet för barnkultur Kulturläroplan.)

Här på Raseborgs stads kulturtjänster är man av samma åsikt som förbundet för barnkultur om att alla barn har rätt att uppleva och testa på alla olika kulturformer (Lerviks 2019).

I Raseborg har man tidigare använt begreppet kulturstig, som klingar väl men begreppet enhetlig lärstig. En enhetlig lärstig är något man inom bildningen satsat på att bygga upp och som sträcker sig från småbarnspedagogiken ända upp till andra stadiet. Det här säger ordförande för den svenskspråkiga bildningssektionen i Raseborg. (Ahtola, 2019.)

I diskussioner i arbetsgruppen (se kap 5.3.1) har begreppen kulturstig, kulturläroplan och plan för kulturfostran diskuterats. Man tycker att kulturstig kan uppfattas som något långsamt och därför inte så inspirerande. I PM från arbetsgruppens andra möte har man använt sig av begreppet kulturläroplanen (Bilaga 1). Under våren 2019 kom också förslaget om att man skulle fråga eleverna om förslag för namnet. I postern som presenterades i Framtidsdalens slutseminarium i Vasa stod det kulturstig (Bilaga 5). Under hösten 2019 började man efter flera diskussioner använda begreppet plan för kulturfostran. Begreppet används även hos förbundet för barnkultur och utgör en neutral allmänbeskrivning utan att fastställa planens form i anknytning till exempel skolans läroplan.

Projektet konsttestarna är ett exempel på fungerande kulturtjänstprodukter för skolelever. Konsttestarna är det största kulturprojektet för unga i Finlands historia. Det förverkligas av Suomen kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden och Förbundet för barnkultur. Projektet når under åren 2017-2020 i praktiken alla Finlands åttondeklassister och för ut dem till två konstbesök. Ena besöket görs i det egna landskapet och det andra till ett nationellt besöksmål, vilket upplevts speciellt värdefullt. Besöken erbjuds skolorna som färdiga helheter, där det utöver inträdesbiljetter och transporter även ingår förhandsuppgifter samt själva konstbesöket och till det tillhörande fortsättningsuppgifter och en utvärdering av upplevelsen med hjälp av en applikation. Besöket är för många unga det första tillfället att uppleva konst och framföra sin egen åsikt om det. Konsttestarnas betydelse med tanke på de ungas jämlika konstupplevelser och förverkligandet av kulturella rättigheter är stor. Den stöder regional och social jämlikhet och förebygger människors olika värde. Enkäten till kommunbeslutsfattare (Aula Research, våren 2019) visar att utan externt stöd hade kommunerna och speciellt de skolor som ligger i periferin inte haft några förutsättningar att förverkliga motsvarande besök. Projektet svarar på läroplanens målsättning om att inlärning även sker utanför skolan. Konstbesöken har hjälpt att utveckla publikarbetet för unga i konstorganisationerna, och denna utveckling har haft positiv påverkan även på andra besök för barn och unga. (Konsttestarna 2019)

Utbildningsstyrelsen fastställde den allmänna lärokursen för följande konstområden i grunderna för läroplanen för den grundläggande konst-undervisningen: musik, ordkonst, dans, framställande konst (cirkus-konst och teaterkonst) och visuell framställning (arkitektur, audiovisuell konst, bildkonst och slöjd) för år 2006 (Undervisningsministeriet konstläroplan 2005, s 1). Redan i det barnkulturpolitiska programmet från 2003 framkommer de här konstformerna som rubriker i rapporten: filmkonst, litteratur, bildkonst, scenkonst, formgivning, illustration och serieteckning, tonkonst, byggnadskonst (arkitektur), danskonst, fotokonst och cirkuskonst.

2.4 Raseborgs stads kulturtjänster för skolelever

Från och med kommunsammanslagningen 1.1.2009 bestod Raseborgs stads kulturbyrå av en kulturesekreterare och två kulturplanerare samt ett kanslibiträde. Idag använder man namnet Raseborgs stads kulturtjänster där en kulturesekreterare samt två kulturplanerare arbetar. Stadsutvecklingschefen är deras förman medan kulturesekreteraren är teamledare och ansvarig för kulturverksamheten. Här på kulturen har man sedan år 2010 satsat på kulturupplevelser för barn och unga genom en utarbetad modell baserad på en treårig verksamhet. Se tabell 2. (Lerviks 2019)

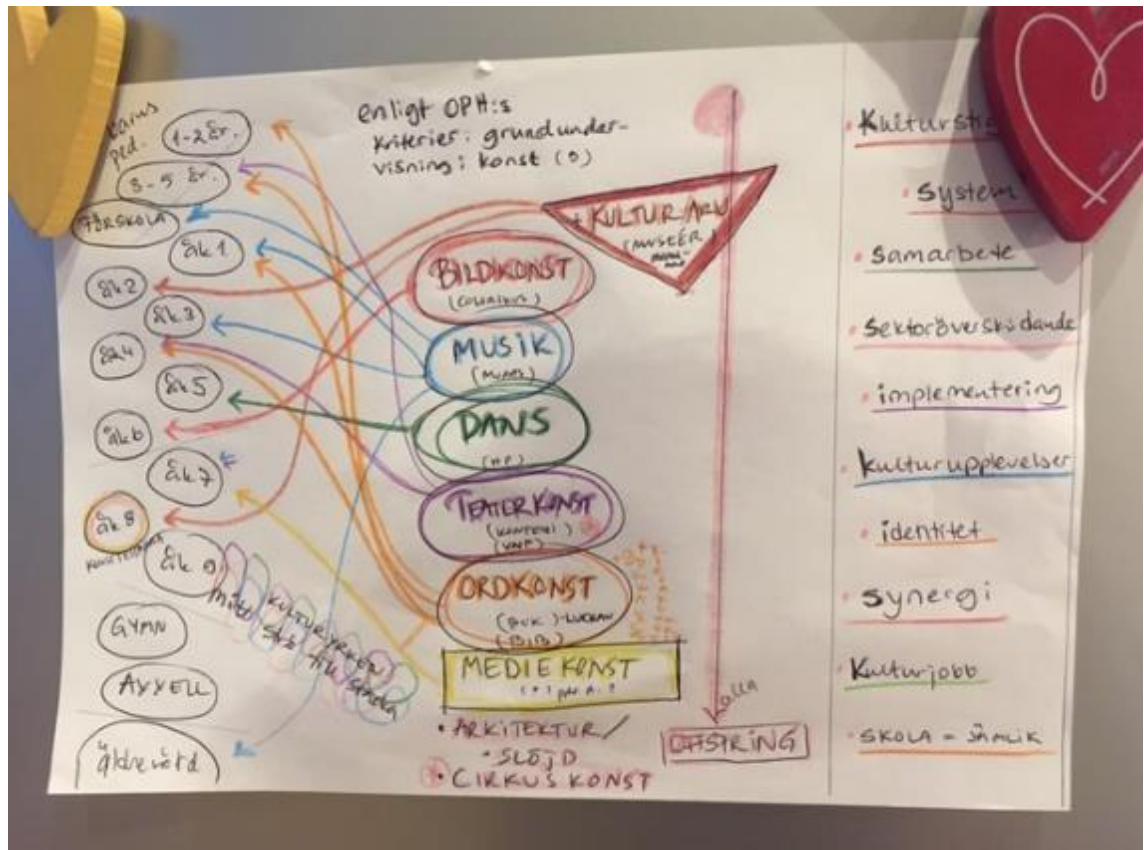
Under våren 2019 diskuterades planen för kulturfostran eller kulturstigen på kulturtjänsternas interna arbetsmöten. Arbetet till förmån för planen, sidan av de ordinära arbetsuppgifterna präglades av att kontakta olika tänkbara samarbetsparter. Med dem diskuterades deras möjligheter att erbjuda olika kulturpaket till grundutbildning och småbarnspedagogik. De som staden anslutit olika slags samarbetsavtal med prioriterades. så som Västra nylands dansinstitut HurjaPiruetti, regionteatern Åbo Svenska Teater och Hangö frontmuseum. En ny regional eventuell samarbetspart Lauluakatemia tog kontakt och ett innehåll diskuterades. (AM personalmöte, 2019)

Samtal fördes också skilt med en representant från biblioteket, barnbibliotekarie Lisa Strömsholm och med museichef Dan Lindholm. Då man från skolorna uttryckte önskemålet om att man i planen skulle undvika att elever i åk 1-4 skulle göra längre resor kontaktade kulturtjänsterna även de privatfinansierade lokalmuseerna Antkärrgården i Karis och Fiskars hembygdsmuseum i Fiskars som komplement till en tilltänkt tidsresa för eleverna i åk 2 i det under staden lydande EKTA museum i centrum av Ekenäs.

Enligt Nylands förbunds kulturstrategi för 2025 ses konst och kultur som medborgarnas grundrättigheter och medborgarnas egen villkorliga fritidskultur främjar välmående, gemenskap, kreativitet och av en del blir det även professionella konstnärer (Nylands förbund, kulturstrategi 2025, 18). Kultursekreterare Lotta Lerviks har deltagit i strategiarbetet och i Raseborg strävar man till att arbeta enligt denna strategi. En utvärdering av vår verksamhet och även en utvärdering av den basservice vi ska uppnå är aktuell just nu (Lerviks 2020).

I Raseborg arrangeras grundundervisning av konst i tre konstformer, de är musik, dans och bildkonst. Det senaste tillskottet är teaterskolan KONFETTI, som inledde sin verksamhet hösten 2019. I Raseborg finns museicentret EKTA och Västra Nylands landskapsmuseum samt ett stadsbibliotek med sex filialbibliotek. Kulturservice och utövande sker i tätt samarbete mellan staden och de privata institutionerna. I Raseborg finns många hembygds- och kulturföreningar samt två kulturhus. Raseborg har ingen stadsorkester eller stadsteater, däremot finns ett samarbete med Finländska Kammarorkestern. Raseborgs stad och Finländska Kammarorkestern är tillsammans arrangörer för den tjugoåriga festivalen Ekenäs Sommarkonserter. (Fritid, barn och ungdomskultur Raseborgs stad, 2019.)

För att illustrera den verksamhet som görs och kunde göras och de årskurser som via återkommande projekt fått ta del av olika konstbesök gjordes en snabb skiss. Rubrikerna består av de ovannämnda konstformerna.

Kuvio 1. En snabb skiss inför workshop ett 27.11.2019 över hur de nio konstformerna förslagsvis kunde anpassas till en plan över kulturfostran i Raseborg. Kantad med inspirationsord. 26.11.2019 Sanna Himmelroos

2.5 Utgångsläget i anknnytning till kulturfostran i Raseborg

Redan år 2013 ansöktes om stadsbidrag för att täcka kostnaderna för en koordinator som skulle inleda arbetet med att kartlägga kulturpaket, som kunde erbjudas alla skolor som i sin tur skulle utgöra grunden för en kulturstig. Bidraget beviljades inte. Kulturstigen blev aktuell igen år 2016 i samband med arbetet inför läroplansförnyelsen i grundutbildningen. Då startades en arbetsgrupp ledd av utbildningschefen för de finska skolorna. Man möttes och planerade men planen var inte heltäckande och hela arbetet lades av olika orsaker på is under 2017. (Lerviks 2019.)

I Raseborgs stads kulturenhet har man sedan 2010 erbjudit kulturupplevelser till barn i ett treårigt system. Detta arbete har gjorts utgående från kulturtjänsternas resurser och kapacitet. Innehållet i kulturupplevelserna har till en början varit väldigt beroende av det utbud som funnits att köpa in. Med åren har man utvecklat och kompletterat arbetet så att en del kulturupplevelser har bestått av en tydligare beställning från kulturtjänsterna.

Som exempel att anlita en lokal scenkonstnär och tillsammans utforma ett innehåll. I det innehållet har beställningen varit att få barnen att våga improvisera och uttrycka känslor via en saga. Produkten gick år 2016 under namnet: "En saga får liv". (Lerviks 2020.)

I intervjun med Lerviks berättar hon att det enligt hennes erfarenhet inte skett någon nämnvärd förändring i samarbetet mellan kulturenheten och bildningen som skulle varit beroende av vilken sektion kulturverksamheten agerar under. Kultur och bildning har inte samarbetat och bildningen har inte direkt varit involverad i planeringen av kulturupplevelserna. Ett samarbetsbehov finns. (Lerviks 2019.)

Mottagandet av dessa kulturupplevelser har i skolor och daghem varit varierande. Ibland har man stött på att en skolklass man räknat med inte dyker upp under en föreställning. Ibland har någon skola meddelat att de inte kommer att delta i föreställningen eller har möjlighet att emotta konstnärsbesöket i fråga. Man har också funderat mycket kring kommunikationssätten. Lärarna i Raseborg har till sitt förfogande även ett annat mejlsystem, vilket är ett annat än det som kulturtjänsterna och stadens förvaltning i övrigt använder. Kulturtjänsterna har inte haft tillgång till utskick via skolornas "Wilma"-system. Från bildningen har man förespråkat att vara i kontakt med rektorn, vilket vi upplevt som för skört. Eftersom det hänt att rektor eller föreståndare varit tjänstledig och informationen inte nått fram till den lärare ärendet gällt. (Andersson, Huusko & Lerviks 2019.)

Detta är viktigt att en plan för kulturförskolan integreras i skolvardagen. I Taiju Kiesiläs examensarbete från år 2013 befarar hon att en plan för kulturförskolan eller en kulturläroplan endast blir ett skrivbordsdokument (Kiesilä 2013, 17).

En konkret plan för kulturförskolan kunde även sänka tröskeln och i bästa fall även inspirera lärare i att ta in ännu mera konst och kultur i bildningsvardagen.

I bildningens budget nämns inget om samarbete med kulturtjänsterna eller om en plan för kulturförskolan. (Raseborgs stad Budget och ekonomiplan 2020-2022, 100).

Nedan ett citat angående kulturens verksamhet i samma budget och ekonomiplan.

"Kulturtjänster utgör en långsiktig investering i kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Kulturväsendets uppgift är att erbjuda stadens invånare likvärdiga förutsättningar för kulturverksamhet samt en aktiv och meningsfull fritid. Kulturverksamheten söker aktivt möjligheter till samarbete och fungerande samarbetslösningar med föreningar och kulturaktörer. Genom understödsverksamheten stöder man

även föreningarnas och invånarnas egna engagemang.” (Raseborgs stad Budget och ekonomiplan 2020-2022, 47)

Taulukko 1. Urklipp ur Raseborgs stads bokslut 2018, verksamhetsmål och mätare:

<p>Erbjuda kulturupplevelser till daghem och skolor, inklusive andra stadiet. Erbjuda kulturupplevelser inom vården i samarbete med social- och hälsovårdssektorn.</p>	<p>150 programpunkter inom vård och skola</p>
<p>244 programpunkter inom småbarnspedagogik, skola och inom vård arrangerades under året.</p>	

År 2018 planerade man 150 programpunkter inom vård och skola. I bokslutet framkommer att programpunkterna det året nådde upp till 244 st. Nedan följer skisser där man frångår räknandet av programpunkter och en mer specifik kartläggning över antalet mottagare beskrivs.

Taulukko 2. Skiss över det treåriga systemet för kulturupplevelser för barn.

SKOLÅR	Barn under skolåldern	Barn i årskurs 1-6	Barn i årskurs 7-9 (och gymnasiet)
2011	X	X	
2012	X		X
2013		X	
2014			X
2015	X		
2016		X	
2017			X
2018	X		
2019		X	

Arbetet inleddes redan under 2010 men då ännu utan ett särskilt system. Olika kulturpaket för barn i dagvården gick parallellt under åren 2011 och 2012 med föreställningar för grundutbildningen. Under åren 2018 och 2019 har man erbjudit kulturupplevelser till årskurser utöver detta system. Orsaken till det har varit att inleda ett bredare system inför en eventuell heltäckande plan för kulturföstran. Samtidigt har även nya kulturupplevelser testats.

År 2015 och 2018 såg antalet barn i Raseborg ut så här.

Taulukko 3. Antalet barn inom småbarnspedagogik, grundundervisning och gymnasiet i Raseborg 2015 och 2018.

Målgrupp	Antal barn under skol- åldern	Antal barn under skol- åldern	Antal barn i grund- skola 1-6	Antal barn i grund- skola 1-6	Antal barn i grund- skola 7-9	Antal barn i grund- skola 7-9	Antal barn i grund- skola 7-9	Antal gymna- sie-ele- ver	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	
Inom småbarnspe- dagogik och grupp- dagvård	997	836							
Inom förskola	302	280							
Svenskspråkiga barn åk 1 – 6			1163	1196					
Finskspråkiga barn åk 1 – 6			606	544					
Svenskspråkiga barn åk 7 – 9					572	608			
Finskspråkiga barn åk 7 – 9					317	287			
Svenskspråkiga gymnasiet							345	308	
Finskspråkiga gym- nasiet							99	125	
TOTALT 2018		1116		1740		895		433	4184
Jämför år 2015	1299		1769		889		444		4401
Differenser		- 183		- 29		+ 6		- 11	- 217

Taulukko 4. Antal besökare inom kultur i skola och dagvård från kulturtjänsternas statistik år 2015 och 2018.

År	Program/Kulturtjänst	Antalet besökare i av kulturtjänsterna finansierad verksamhet	Projekt med innehåll som kan motsvara en kulturtjänstprodukt	Projekt med extern finansiering	Samma målgrupp en andra föreställning under året	Totalt
2015	Musik för alla, dvs kultur i dagis	1462				1462
2018	Projektet Musikglädje dvs kultur i dagis	170		1349	280	1799
2015	kultur i dagis andra föreställningar	510				510
2018	Kultur i dagis andra föreställningar	inga andra				0
2015	Treklängen			328		328
2018	Treklängen			330	330	660
2015	Kulturopplevelser i lågstadiet	0				0
2018	Kulturopplevelser i lågstadiet	428				428
2015	Kulturopplevelser i högstadiet	300				300
2018	Kulturopplevelser i högstadiet	0				0
2015	Offspring för åk 6 och 8		Var ej ännu uppfunnet			0

2018	Offspring för åk 6 och 8		722			722
2015	TOT 2015:	2272		328		2600
2018	TOT 2018:	598	722	1679	610	3609
	Differenser	- 1674	+ 722	+ 1351	+ 610	+1009

I tabellen kan finnas en felmarginal eftersom kulturtjänsterna i sin statistik inte skiljer på eventuella praktikanter, skolgångsbiträden samt annan personal utan räknar det totala antalet besökare.

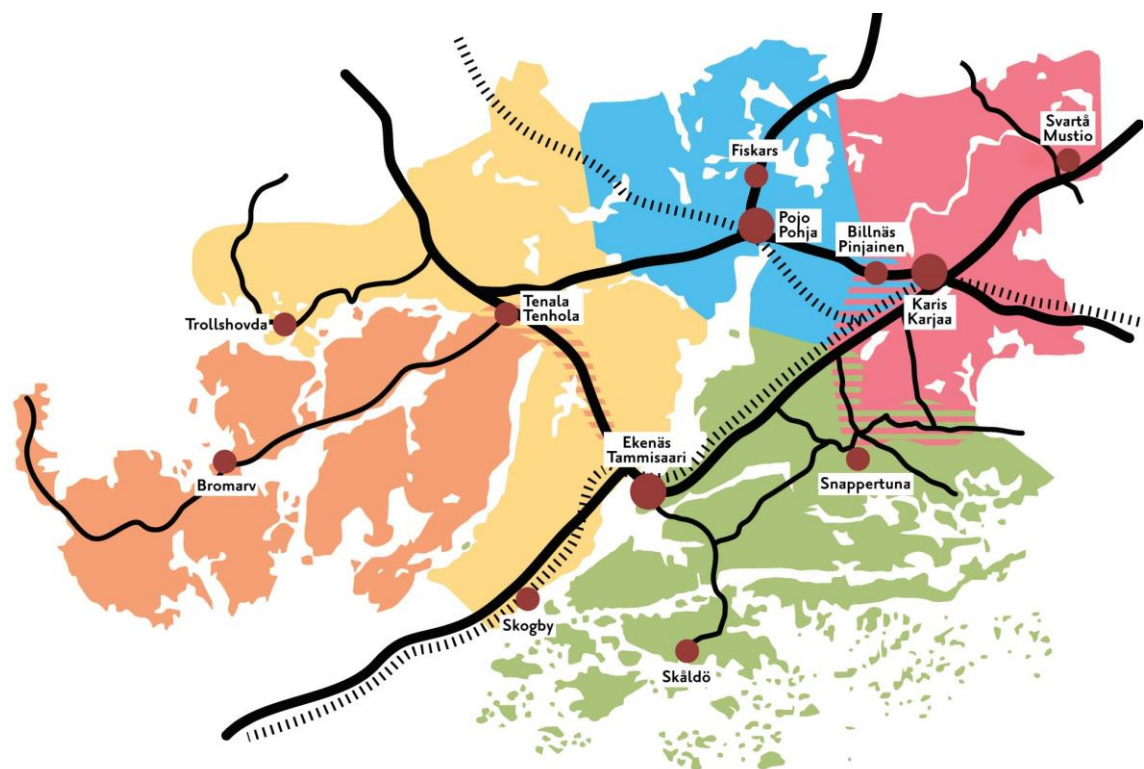
Här kan man se en märkbar förändring från år 2015 till 2018. Jämfört med en idealplan där alla barn systematiskt skulle få delta i ett konstbesök per år skulle den totala siffran för besökare utgöra 4184. I tabellerna framkommer att konstbesöken år 2018 genom extern finansiering i vissa fall arrangeras både på höstterminen och på vårterminen. I detta fall skulle den 100% täckande siffran vara 8368 besökare. Då når man ut till 43,13% av idealmålet. Om vi räknar bort alla externfinansierade konstbesök kommer vi fram till 1320 besökare år 2018, vilket är 31,55% av totalantalet barn och bekräftar det som i intervjuerna framkommit om att kulturtjänsterna genom sitt treåriga system årligen nått ut till cirka en tredjedel av barnen i Raseborg.

En förfrågan om statistik för besökarantal i biblioteken gick till bibliotekschefen. Svaret var att de tyvärr inte fört sin statistik på ett sådant sätt att man kan urskilja vilket antal besökare som består av elever som deltagit i den verksamhet biblioteket bjudit in till. Och vilka skolklasser som självmant gör biblioteksbesök. De som självmant besöker biblioteket är klasser från de skolor som ligger geografiskt nära. (Enberg 2019.)

De kulturupplevelser som kulturtjänsterna erbjuder är i regel en gångs företeelser per målgrupp medan tex Treklängen, som finns med i siffrorna ovan är ett samarbetsprojekt med extern finansiering och som under sex år arrangerats för eleverna i årskurs tre båda på hösten och på våren. Projektet Offspring har budgetmässigt inte varit en del av kulturrenhetens kultur i skolan -verksamhet även om det är frågan om en gemensam kulturdag för eleverna i årskurs sex och åtta. I arrangerandet av den har kulturtjänsterna sam-

arbetat med Barnvänlig kommungruppen och ungdomsbyrå. Evenemanget har arrangerats sedan år 2016. Kulturtjänsternas verksamhet i skolorna har styrts av budgeten. Beroende på kulturupplevelsens kostnad har man ibland haft möjlighet att erbjuda samma årskurs en upplevelse till under samma skolår. Tex projektet Musikglädje – Iloa musiikista, som gjordes i samarbete med den lokala konsertgarantiföreningen fick utöver bidraget från staden även extern finansiering i den utsträckning att man kunde erbjuda musikupplevelser i dagvården både på hösten och på våren. (Anderson m.fl, 2019.)

Som man på kartan nedan kan se sträcker sig skolnätet liksom nätet av daghem över ett geografiskt mycket utspritt område från Svartå i norr till Bromarv i söder med ca 60 km mellanrum. En fråga att ta i beaktande med tanke på barns möjligheter att transporteras till kulturevenemang eller besök av kulturinstitutioner.

Kuvio 2. Karta över Raseborg. (<https://www.raseborg.fi/boende-och-miljo/trafik-och-batliv/bya-bussen>)

De svenskspråkiga grundskolorna i Raseborg heter: Billnäs skola, Bromarv skola, Ekenäs högstadieskola, Höjdens skola, Karis svenska högstadium, Katarinaskolan, Pojo

kyrkoby skola, Seminarieskolan, Snappertuna skola, Svartå skola, Västerby skola och Österby skola.

De finskspråkiga grundskolorna heter: Fiskarin koulu, Hakarinteen koulu, Karjaan yhteiskoulu, Kiilan koulu, Kirkonkylän koulu, Klinkbackan koulu och Mustion koulu.

Därtill finns Tammipuiston koulu – Ekparkens skola för elever med specialbehov. Mikael-skolan, är en privat skola som fungerar enligt Steinerpedagogiken liksom daghemmet Rosengården. Även Prästkulla daghem är numera ett privatfinansierat gruppfamiljedaghem sedan (den kommunala verksamheten stängdes ner) år 2016 och upprätthålls av Prästkullanejdens hembygdsförening r.f.

I Raseborg finns tre gymnasier, de är Ekenäs gymnasium, Karis-Billnäs gymnasium och Karjaan lukio.

I augusti 2018 tillträdde Tina Nordman som ny bildningsdirektör i Raseborg. Samma höst startade Centret för Livslångt lärande tillsammans med Åbo Akademi upp en utbildning under namnet: Framtidsdalen. Lotta Lerviks, som då var tf stadsutvecklingschef beslöt att tf kultursekreterare Sanna Himmelroos deltar i Framtidsdalen och får i uppdrag att utreda möjligheterna för en kulturläroplan i Raseborg tillsammans med representanter från bildningsavdelningen. Även muséet, biblioteket, idrott, ungdom och kulturinstitutet lyder under bildning. (Lerviks 2019.)

Framtidsdalen -utbildningen inleddes i Åbo 29-30.8.2018. Under den andra träffen 22-23.11.2018 gavs Sanna Himmelroos mandatet att leda en arbetsgrupp, med uppdraget att arbeta vidare på en kulturstig. Arbetsgruppens sammansättning diskuterades och man skulle gärna se att även eleverna vore representerade.

I Pro Memoriam från kulturtjänsternas arbetsmöte 7.12.2018 har man antecknat uppdraget så här:

"Framtidsdalen, Sanna 22-23.11, fick nu mandatet och uppdraget att jobba fram en kulturstig i hela Raseborg. Resurseringen är intressant med tanke på att det egna arbetet inte kommer att minska." (AM personalmöte, 2018)

3 Teoretisk bakgrund

3.1 Lärande ur ett sociokulturellt perspektiv

Man antar att lärande är något som ständigt pågår i alla mänskliga aktiviteter, både på individuellt och kollektivt (Ehrlin, 2015, 119). Det är viktigt att man planerar en gemensam plan för kulturfostran tillsammans. Det är just samspelet mellan individ och kollektiv som är intressant ur ett sociokulturellt perspektiv (Ehrlin, 2015, 119).

Den konstruktiva tolkningen av tänkandets grundformer och dess utveckling är formade utifrån Piagets utvecklingspsykologiska och kunskapsteoretiska tänkande. Enligt denna teori är människans tanke- och kunskapsformer byggda via den aktivitet och växelverkan som individen anpassar sig i sin omgivning. (Rinne, Kivirauma & Lehtinen 2015, 206)

Man kan säga att både Piagets och Vygotskys tankesätt på inlärnings- och kunskaps-teorier under detta århundrade har utgjort basen för utvecklingen av läroplaner, inlärningsmetoder inlärningsmiljöer och värderingsformer överallt i världen. (Rinne m.fl. 2015, 209.)

Även i den svenska läroplanen för förskolan tar man ett sociokulturellt perspektiv på lärande. Enligt ett sociokulturellt perspektiv utgör den omgivande miljön och de människor och redskap människan interagerar med en avgörande betydelse för lärandet. (Ehrlin, 2015, 119). Växelverkan som sker i en grupp av jämlikar tror man producera för inläringen förmånliga kognitiva konflikter, vilka i sin tur leder till konstruerande av nya tankeformer på en högre nivå. (Rinne, m.fl. 2015, 207)

Enligt Säljö blir lärande, det vill säga inhämtande av specifika kunskaper och färdigheter, möjlig då individen nått tillräcklig mognad. Han fortsätter med att konstatera att detta ur ett sociokulturellt perspektiv är uppenbart att de kunskaper och färdigheter som utgör samhällsliga erfarenheter har utvecklats i samhället och mellan människor. Det är därför de skiljer sig åt mellan samhällen och genom dess fokus på hur människor tillägnar sig samhällsliga erfarenheter föregår lärande därmed utvecklande. (Säljö 2005, 22.)

Att lära är att tillgodogöra sig delar av samhällets samlade kunskaper och färdigheter (att läsa, skriva, räkna, snickra, utöva olika fritidsintressen osv.). Och det är just genom att

tillägna sig sådana färdigheter som individen utvecklas till att bli en kulturvarelse med vissa förmågor. (Sälgö 2005, 22)

En grundtanke är att vi formas som tänkande varelser genom att vi tar till oss de sätt att tänka, kommunicera och agera i övrigt genom interaktion (Sälgö 2005, 41).

”Den ryske psykologen Leontiev (1978, 1981), som var elev till och sedermera kollega med, Vygotsky, har utvecklat en begreppsram, som går under beteckningen verksamhetsteori eller aktivitetsteori (på engelska, activity theory, se exempelvis Engeström, 1987, 1993; Junefelt, 1994; Chaiklin & Lave, 1993)” (Sälgö 2014, 137)

Verksamhetsteorin, som i sig är en omfattande teoriram, representerar enligt Sälgö ett försök att systematisera förståelsen av mänskliga handlingars situerade natur och beskriva dem som delar av kontinuerliga sociala praktiker i samhället (Sälgö 2014, 137).

Sälgö sammanfattar de tre olika nivåer på vilka sociala handlingar kan äga rum och förstås. 1) Verksamhetssystem (som en kollektiv, varaktig verksamhet). 2) Handling (mål-orienterade, individuella aktiviteter). 3) Operation (rutinmässiga delkomponenter). (Sälgö 2014, 138.)

Med verksamhetssystem (activity system) avses en historiskt utvecklad aktivitet av något slag. Institutioner som skola, sjukvård, produktion, vetenskap och så vidare kan ses som exempel på olika verksamhetssystem i det komplexa samhället. Dessa verksamhetssystem återskapas kontinuerligt genom sociala praktiker och de utgör ett överordnat sammanhang för människors handlingar och operationer. De är även varaktiga och de representerar kunskaper och tjänster som efterfrågas och som människor är beroende av. Men olika verksamhetssystem arbetar efter delvis olika logik och löser olika slags uppgifter i samhället. I produktionen handlar det om att framställa varor och tjänster, i utbildning om att ge människor erfarenheter och kunskaper. Handlingarna är delar av verksamhetssystem. De handlingar som utförs skiljer sig ofta åt mellan olika verksamhetssystem. Det som enligt Sälgö är lämpligt, rationellt och funktionellt i ett verksamhetssystem behöver inte vara det i ett annat. Till exempel arbetar produktionen efter att maximera vinsten, medan utbildningen inte har samma målsättning. (Sälgö 2014, 138.)

Operationerna är de konkreta aktiviteter på mikronivå som individer utför för att genomföra sina handlingar. Det vi gör har då karaktär av att vara handlingar vi enligt Sälgö

måste koncentrera oss på. När de blivit automatiserade, utför vi dem utan att vara medvetna om vad vi håller på med. Om vi börjar tänka på vad vi skall göra i starkt rutinerade operationer ökar felfrekvensen. Verksamhetssystemen skall enligt Säljö inte förstås som abstrakta företeelser och opåverkbara strukturer, utan de är produkter av människors handlingar. De skapas av människor som samarbetar. Till exempel att en skola blir till en skola genom att människor kontinuerligt återskapar detta verksamhetssystem som en skola genom sina kommunikativa och fysiska handlingar. Ett verksamhetssystem innehåller dessutom spänningar och konflikter som skapar dynamik och leder till mer eller mindre kontrollerbara förändringar. (Säljö 2014, 138.)

Det som istället är i fokus i en sociokulturell tradition är vår förmåga att med hjälp av den biologiska resurs som vår hjärna och våra sinnen utgör, förstå omvärlden, tillgodogöra oss samhälleliga erfarenheter och kollektivet utvecklade färdigheter. (Säljö 2005, 41)

Genom undervisningen utanför skolan skapas en verksamhetskultur där växelverkan och samarbete med omvärlden ingår. Exkursioner, lägerskolor och besök gör också lärmiljön mångsidigare och främjar användandet av metoder och arbetssätt som är typiska för läroämnet. Att den sak som behandlas lärs in och övas i autentiska miljöer och situationer förbättrar elevernas aktivitet och motivation för lärande. Undervisningen utanför skolan ökar elevernas välbefinnande och aktivitet som medborgare. I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 betonas att alla dessa omständigheter är viktiga i genomförandet av undervisningen. (Undervisningsministeriet bildning och skolutflykter och lägerskolor.)

I läroplanen för förskolan i Sverige (Lpfö 98, 2010) understryks att förskolan ska vara en social miljö där barn kan delta i olika samspelssituationer i vilka de kan få stöd av andra i utveckling och lärande (Ehrlin, 2015, 119). Donald Woods Winnicot hävdar att barnets lek försiggår i ett rum som ligger mellan barnets inre och den yttre omvärlden. Detta lektrum kallar han det tredje rummet. Enligt honom befinner vi oss i detta rum även då vi skapar konst eller upplever konst. (Hägglund & Fredin 2001, 93)

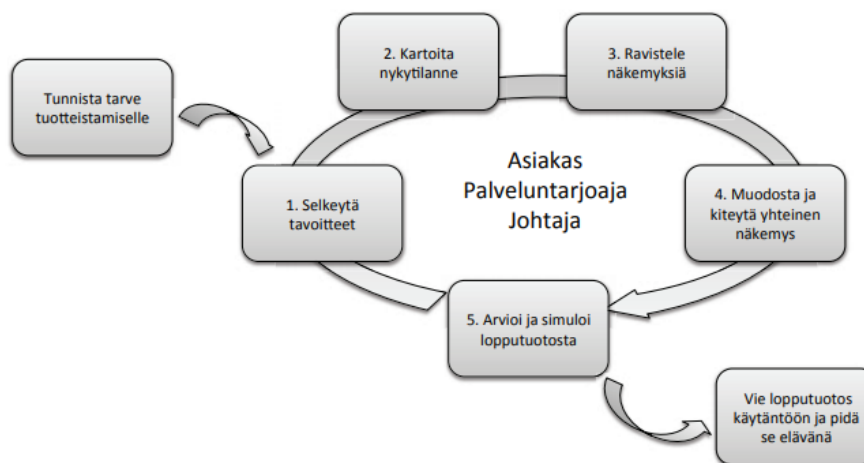
Ett syfte med undervisningen i pedagogiskt drama är att plocka fram och utveckla leklusten hos deltagarna. Alla som arbetar med barn ska vara medvetna om och känsliga för hur betydelsefull leken är i barns liv och utveckling. Är man det så har man större möjlighet att skapa en miljö och en atmosfär som stimulerar leken. (Hägglund & Fredin 2001, 96.)

3.2 Produktifiering av kulturtjänster

En plan för kulturförstran skall styra arbetet och därför är det nyttigt att använda produktifieringsmodeller i utvecklandet av planen. LEAPS-projektets modell för produktifiering valdes för att den är inkluderande och tydlig. Genom att tillsammans skapa planen med hjälp av modellen försäkras man sig om att man även skapar en gemensam syn på produkten, det vill säga kulturtjänsterna. En gemensam syn är viktig då man ska samarbeta med genomföringen.

En produktifiering görs genom att beskriva, klargöra och etablera olika delar av en service samt värdet av servicen som erbjuds. Produktifieringen baserar sig starkt på förmandet av en gemensam förståelse. Genom att få personal och kunder delaktiga i produktifieringen av servicen eller tjänsten försäkras man att den främsta förståelsen för servicevärdet sammanfattas. En delaktig produktifiering gör att man förbinder sig, motiveras, ändrar verksamhetsätt och tankemodeller samt möjliggör innovation. Som bäst är produktifieringen en läroplattform, där deltagarna lär sig av varandra och skapar en gemensam förståelse. (Tuominen, Järvi, Lehtonen, Valtanen & Martinsuo 2015, 5.)

LEAPS-projektin aikana avoimen ja osallistavan tuotteistamisen malli kiteytyi ja täsmentyi seuraaviksi **osallistavan tuotteistamisen ja työskentelyn syklin** viideksi päävaiheeksi.

Kuva 2. LEAPS-projektin osallistavan tuotteistamisen ja työskentelyn sykli

Kuvio 3. En öppen och delaktig produktifieringsmodell konkretiserades till följande produktifieringscykel med fem huvudfaser (Tuominen, Järvi, Lehtonen, Valtanen & Martinsuo 2015).

I den första och förberedande lådan, som finns före man går in i själva cykeln, står det att man ska identifiera behovet för produktifieringen (Tuominen m.fl. 2015, 13).

I den första fasen inleder man med att klargöra målen. Det är viktigt att inledningsvis tillsammans ha klarlagt målet för produktifieringen. Behovet kan se olika ut från olika synvinklar, varför det lönar sig att målen tydliggörs tillsammans med olika aktörer. (Tuominen m.fl. 2015, 12.)

I den andra fasen ska man kartlägga nuläget. Här ska information samlas och analyseras och fungera som råvara under arbetet i följande faser. Försäkra dig om att ha relevant data, kunnande och förståelse med i produktifieringsarbetet. Ta med kunder, medarbetare och andra intressenter i kartläggningen av nuläget. (Tuominen m.fl. 2015, 12.)

Ruska dina synsätt (ravistele näkemyksiä) kallas den tredje fasen där meningen är att hjälpa dem som är med i produktifieringsarbetet att se servicen ur nya synvinklar. Med hjälp av detta kan man bryta etablerade synsätt (visioner), som kan förhindra att identifiera servicens kritiska element eller nya effektivare tillvägagångssätt. (Tuominen m.fl. 2015, 13.)

I den fjärde fasen formar och sammanfattar man den gemensamma visionen. Ombesörj att det i beskrivningen deltar tillräcklig representation av grupper som har med servicen att göra. Försäkra också att de personer som har makt att besluta om serviceutvecklingen och förverkligande är med. Företräda modigt olika beskrivningssätt så att diskussionens sammanfattning består av olika synvinklar och bakgrundsantaganden. (Tuominen m.fl. 2015, 13.)

I den femte och sista fasen i cykeln ska slutprodukten utvärderas och simuleras. Målet med denna fas är att identifiera fortsatta utvecklingsbehov och utvärdera resultaten. De personer som påverkas av produktifieringen ska i utvärderingen ha en nyckelroll. En tillsammans genomförd utvärdering, testning eller simulering öppnar människornas vyer för varandras arbete. Detta ökar förståelsen av den egna rollen i servicen och genererar i att man värdesätter andra människors arbete och kunnande. (Tuominen m.fl. 2015, 13.)

Till sist ska slutprodukten bli till praxis och hållas levande (Tuominen m.fl. 2015, 13).

Kuvio 4. Examensarbetet enligt produktifieringsmodellen. Utropstecknet visar var man just nu befinner sig i Raseborg.

4 Insamling av material för plan för kulturfostran

I företagsledaren Karlöfs bok om Benchmarking från 2009 skriver han om olika orsaker till benchmarkingens livskraft. En av dem är att lärande från andra är mänsklighetens dominerande framgångsfaktor. Varför uppfinna hjulet då det redan har gjorts? (Karlöf, 2009, 8.)

Med benchmarking utvärderar man det egna utvecklingsobjektet genom att jämföra det med andra inom samma eller en annan bransch varande arbetssätt. Benchmarking passar även bra för att utveckla verksamhetsprocesser. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2014, 163.)

Enligt Karlöf vill vi människor känna att vi utvecklas i vår yrkesroll. Utvecklingen till benchlearning innebär en direkt arbetsrelaterad "utbildning" och gör arbetet mer stimulerande (Karlöf 2009, 8). Samtidigt presenterar han ett annat begrepp, nämligen benchlearning. Med benchlearning avses det lärande och den kompetenshöjning som blir följden av rätt genomförd benchmarking. (Karlöf 2009, 9.)

4.1 Identifiering av benchmarkingobjekt genom dokumentanalys

Med hjälp av dokumentanalys identifierades tvåspråkiga städer som fungerar som har lyckats med att göra en plan för kulturfostran. Dokumentanalysen ramar in och hjälper att fokusera på vilka städer man ska analysera närmare. Städer eller kommuner valdes enligt följande kriterier:

- de som hade minst 1.000 svenskspråkiga invånare
- de som hade över 10.000 invånare
- de som hade under 100.000 invånare

På Barnkulturförbundets websidor finns länkar till 103 städers kulturstigar/kulturläroplaner. Efter att ha läst igenom det material som fanns (en del var inte uppdaterade eller hade inte fungerande länkar) utgick man ifrån invånarkriterierna. Parallellt med detta analyseringsarbete gick man igenom antalet svenskspråkiga invånare via kommunförbundets websida enligt kriterierna ovan. (Förbundet för barnkultur 2019, Kommunförbundet 2019)

I dokumentanalysen (Bilaga 2) kom det fram att i en del städers planer för kulturfostran var uppbyggda så att skolorna själv kunde välja besöksmål eller konstbesök. I dem baserade planen för kulturfostran sig på det utbud som erbjöds i staden och så att kulturbesöket presenterades på till exempel en skild för ändamålet uppbyggd webbsida. I presentationen för kulturbesöket framgick att målgruppen för besöket kunde vara elever både från årskurserna två, tre och fyra. Målet i Raseborgs stad har varit att man bygger upp en plan där eleverna systematiskt och jämlikt tar del av kulturbesök. Som till exempel musik i årskurs ett och bildkonst i årskurs två och så vidare, därför lämnades de städer där det blev valbart bort.

Enligt avgränsningen ovan skulle frågeformuläret skickas ut till åtta mottagare. Men för att få en bredare bild och i hopp om flera svar beslöt man ändå att skicka ut formuläret

till ytterligare fyra mottagare. Hos två av dem påverkades stadens invånarantal och två av dem gick till kommuner där en del av kulturstigen utgjordes av skolornas valbarhet.

Som benchmarkobjekt identifierades Lojo, Lovisa, Sibbo, Borgå, Vanda, Tammerfors, Kimito, Åbo, Vasa, Pedersöre, Kristinestad och Nykarleby.

4.2 Benchmarking genom ett frågeformulär till städerna

Utgående från Larssons förslag inleds arbetet med en lägesanalys. En kartläggning över vad som gjorts och hur arbetet hittills har framskridit. Därefter funderade man på problemformulering. Intervjuerna och i det här fallet enkätfrågorna har utgått ifrån att få mera kunskap om ämnet. Ibland har de oundvikligen förvandlats till en mera kollegial diskussion. (Larsson 2014, 63.)

I utformningen av intervjufrågorna följer följande huvudregler för frågornas formulering: inga ledande frågor, inga outtalade förutsättningar, en fråga i taget och inga värderande frågor. (Bell 2006, 159) Enligt Larson är det viktigt att man för varje intressent sätter upp vilket mål man har med kommunikationen. Om man inte är tydlig med detta mål finns det en risk att kommunikationen enbart blir ett meningslöst informerande. (Larsson 2014, 76.)

Frågeformuläret (Bilaga 3) delades in i två delar. Den första delen gällde själva skapandet av en plan för kulturförstran medan den andra delen gällde planen för kulturförstrans fungerande och funktion.

I inledningen skrevs en begreppsförklaring, som ledde vidare till den första frågan. Frågan gällde just begreppen Kulturläroplan, Kulturstig eller någonting annat. Med den efterföljande frågan om hur och av vem namnet fastställdes. I dokumentanalysen kom det fram att det ofta var frågan om en kultursekreterare eller välfärdschef. Med följande fråga om svararens roll eller arbetsuppgift i anknytning till skapandet av kulturläroplanen bekräftades i vilken sektor man arbetat med kulturläroplanen. Eftersom man i Raseborg inlett arbetet med en arbetsgrupp var det angeläget att veta hur många personer som hörde till arbetsgruppen.

Därefter fortsatte frågorna om processen kring skapandet av planen och om hurdana utmaningar eller problem som kommit emot under processen. Som följdfråga hur de i så

fall löst dem. I den första frågan i formulärets andra del, gällande kulturplanens fungerande och funktion, ville man veta hur de idag ser på tidigare nämnda utmaningar, ifall man vill ge förslag på metoder som man vid problemsituationer kunde ha nytta av och vad som har påverkat mest på kulturplanens förfogande i praktiken. Som motvikt mot eventuella negationer lyftes frågan: Vilka saker som har fortskridit mycket bra?

För att kunna belysa planens fungerande från olika synvinklar frågades om det finns något som man kunde ha gjort på ett annat sätt och om kulturplanen fortfarande ingår i skolornas vardag idag. Här frågades också om man tycker att planen är fungerande och vad man ännu skulle vilja utveckla eller ändra på. En positiv avrundning även här genom att till sist fråga vad man är speciellt nöjd med eller stolt över.

Frågeformuläret gjordes först på svenska via Metropolias e-lomake. Sedan översätts allting till finska, både frågor och inledningstext. Ett kort följebrev författas och även översätts. Särskild tid läggs även på rubriksättningen. Länkarna till frågeformulären skickas ut till några kolleger för att testa att de säkert fungerar (Bell 2006, 159).

4.3 Resultatet av benchmarkingen ger lärdomar och utvecklingsidéer

Kärnan i frågeformuläret utgick ifrån frågor som kunde ge mera information om hur man skapat kulturplaner i andra städer. Formuläret (Bilaga 3) sändes ut till totalt 12 mottagare den 12 november 2019. Svarstiden var fram till 21.11.2019, då endast två svar kommit in. Två av dem som inte svarat ringdes upp och svaren gavs i stället i intervjuform. Senare fick kom ytterligare två svar.

Planerna för kulturföstran ser väldigt olika ut i olika kommuner och städer. Utgående från svaren i frågeformulären och i intervjudiskussionerna kom fram att processerna kring skapandet av planer för kulturföstran har fört med sig många utmaningar.

4.3.1 Frågeformulär del ett: Skapandet av en plan för kulturföstran

Jag fick svar från sex städer/kommuner, de är Nykarleby, Pedersöre, Vasa, Åbo, Lojo och Kimito. I fyra av städerna använde man begreppet kulturläroplan. I Lojo talar man om en kulturstig och i Åbo om Upplevelsestigen. I skapandet av planen var fyra av sex själva delaktiga medan två av dem som svarande då inte ännu inlett tjänsteförhållandet

i staden. I ett av svaren framkom att planen tillkommit på initiativ av BARK - barnkultur-nätverket i Österbotten samt ansvarig tjänsteman i kommunen. I en av städerna nämns att namnet ändrat under processen och att bildningstjänsten haft en beslutande roll i det.

I svaren angående arbetsgruppens antal framkom: färre än tre i en stad, i två städer mellan fyra och fem, i en stad mellan åtta och nio och två svarade över tio deltagare. I alla arbetsgrupper fanns en representant som representerade kulturen och minst en från bildningen. I tre städer svarade man att biblioteket är med och i tre att museet är med och i två av dessa städer var de båda representerade. I en stad berättade man att det i arbetsgruppen också sitter representanter från stadsteater, stadsorkester och man förhandlade också med konstinstitutioner från det fria fältet. På frågan om svararens egen roll i arbetsgruppen kom svar som koordinerande, utvecklande, planerande, sekreterare och ansvarig. Alla som svarade var representanter från kulturen.

Av svaren framkommer även om jag inte direkt frågade efter det att den äldsta av dessa planer är från 2004 och den yngsta är från 2016.

Frågan hurdana utmaningar eller problem som kom emot under processen besvarades så här i en mindre stad/kommun:

”Praktiska dilemman som pengar och hur idéerna skulle finansieras. Vi saknar även kulturinstitutioner som musikhus, museum, orkester med egen, avlönad personal. All verksamhet ska finansieras av skola eller kulturavdelningen. Planering årskursvis går ej eftersom vi har sammansatta klasser i små skolor.” (frågeformulär 2019)

I övrigt såg man utmaningar med finansiering och personresurser. Problem med att få fortsatt finansiering för ett tvåårigt med statsbidrag finansierat projekt och att man nu utmanas av att själv stå för kostnaderna. Även praktiska problem beskrevs i en kommun. Det gällde avstånd, skolornas olika förutsättningar och intressen även lärare och rektors personliga åsikter om kultur ansågs sätta käppar i hjulet för arbetet. I en annan kommun upplevde man det att få planen så konkret som möjligt för att den faktiskt ska användas som en utmaning.

I en av städerna hade man problem att ordna med uppföljning av användningen av kulturprogrammen, vilket för en del lärare kändes obekvämt. Man konstaterade att arrangören kanske beordrar lärarna för mycket genom att säga att ”Ni borde..” På följdfrågan

om hur man löste problemen svarade samma stad att de ändrade på sitt sätt att kommunicera och använder nu i stället "Ni får hjälp av oss", vilket har lett till att lärarna även ger mera värde åt den här verksamheten. På samma linje var man i kommunen som svarade att man fört diskussioner med rektorer för att förstå varje skolas enskilda intressen, utmaningar och önskemål.

Övriga förslag på lösningar var att kompromissa och förhandla i flesta fall genom att diskutera. I en kommun var lösningen att de lokala museerna har skapat en egen plan, biblioteken en egen plan och att de sedan har ytterligare en plan som är ett samarbete mellan museer, kommun, barnkulturcentrum och skolor. En lösning på den rådande resursbristen var projektansökningar.

4.3.2 Frågeformulär del två: en fungerande plan för kulturförskolan

Fem av sex svarade att planen hör till skolornas vardag idag. Av dem ville några lägga till kommentarer som "delvis" och "planen är med i läroplanen". I ett av svaren kom det fram att man har olika planer för de svenskspråkiga och finskspråkiga barnen.

Hos dem som svarade nej, att planen inte hör till skolornas vardag, var motiveringen att många fortfarande inte vet att planen finns. Den ska utvärderas under 2020 för att se vad skolornas rektorer har för åsikt om den. Vidare tyckte man att det är extremt utmanande att planera en kulturläroplan eftersom man på kulturen saknar fördjupade insikter i läroplanen. Allt borde knytas an till den.

Genom frågan, vad som mest påverkat på kulturplanens förfogande i praktiken, uppkom följande information. Man hade haft utmaningar i och med personalbyte. Det att man faktiskt vet att det finns en kulturläroplan och att det finns tid att förverkliga olika åtgärder under skoldagen. Ett svar var att planen "är ett bra arbetsredskap för mig som fördelar ex teaterbesök, workshops etc. det strukturerar upp jobbet en aning".

Ett av svaren var att eftersom verksamheten finns beskriven i läroplanen så stöder man också skolornas läroplansenliga mål genom verksamheten. Det stöder lärandet genom att erfara och uppleva och erbjuder nya inlärningsmiljöer.

Behovsprövning i skolorna, värde och attityd i skolorna och att rektorerna kommunicerar och samarbetet överlag, var aspekter som man i ett av svaren ville få fram. Det sista

svaret var om att alla ska förbinda sig till planen, orkester, bibliotek, museum och lärarna, kulturens roll är att koordinera.

Alla som svarade kunde hitta sådant som fortskridit mycket bra. I en kommun hade den mångkulturella biten har fungerat bra och samarbetet med barnkulturnätverket BARK har varit värdefullt. Som konkret exempel gavs två årligen återkommande tidsresor för åk 6 och för åk 8, där man har hjälp av BARK, fungerar väldigt bra. Så har biblioteket en egen kompletterande plan som även fungerar relativt bra.

Verksamheten är i sin helhet lyckad och samarbetet mellan konstinstitutionerna och skolorna fungerar, svarade man i en större stad. Det att man suttit vid samma bord och fått till stånd en växelverkan mellan konstinstitutionerna och kulturtjänsterna. Man arrangerar också ett lärarinfotillfälle, som är öppet för alla, där man berättar om utbudet. Höstens program skickas ut som ett elektroniskt utskick.

I kommunen där man satsat på samtal med rektorerna har skolorna en annan inställning till de gemensamma kulturella satsningarna, och väljer inte bort det lika lätt. Projektlösningen har fortskridit bra men är naturligtvis inte en bra lösning för kontinuiteten. Budgeten borde i första hand komma från kommunen.

På frågan om det finns något som man kunde ha gjort på ett annat sätt, svarade nästan alla att en utveckling och uppföljning av planen pågår. Att planen årligen borde uppdateras och att man skulle ha bättre framförhållning med att i god tid sätta in exakta åtgärder. Förslagsvis en kalender som rektorerna kan betrakta och sätta in i planerna, men det är svårt att anpassa sig till skolårets arbetstider. En svarade att man skulle ha inlett med en mindre plan och sedan bygga upp den.

Det här tar tid och det har varit viktigt att ha tålamod. Vi tog med lärarna till olika workshops till exempel i biblioteket och museet och så vidare. Så gjorde vi ett utskick, som var väldigt arbetsdrygt att göra, rekommenderar kanske inte, svarade man.

Fyra av fem svarade ja på frågan om de tycker att planen är fungerande. Den som svarade nej, skrev att nätverksbygget med skolorna inte fungerar och att informationen inte förflyttar sig av sig själv, till exempel vid personalbyte och att man sak satsa på att infor-

mera ansikte mot ansikte. Annat som besvararna vill utveckla är outsourcing, man funderar på vad man kunde köpa in eller som kan göras av någon annan. De andra svarade att planen ska utvärderas och uppdateras.

Det som de var speciellt glada för eller stolta över var bland annat helheten och att man den nya planen även tagit in småbarnspedagogiken. Tidsresorna och bibliotekets mycket väl uttänkta plan. Det att upplevelsestigen finns skriven i läroplanen samt det breda kulturutbudet. Samarbetet med stadsorkestern, svarade en. Så berättade man i en stad att en lokal förening bjuder årligen alla elever i årskurs sex på en upplevelserundtur på en lokal konstnärsgård och att de även står för kostnaderna för transporterna. Stadens kulturtjänster koordinerar det hela.

I ett av svaren framhöll man ett projekt som ett lyckat försök, som man hade hoppats kunna integrera i kommunen, men pga ekonomiska svårigheter i kommunen var detta inte för tillfället realistiskt. De var glada över att försöket lyckats, och över att lärarna genom projektet visat mer positiv attityd.

I svaren framkom att man också var stolt över alla som är med i arbetet och i princip även alla skolor. Man såg det positivt att folk vill vara med på informationstillfället för lärare, som ordnas två gånger i året. Man var glad över hela processen och allt som skett under den.

Alla konstinstitutioner har tagit upplevelsestigsverksamheten till sin egen. Även kulturinstitutioner från det fria fältet har lagt till utbud i upplevelsestigen. En av dem som svarade ville avrunda sina svar med att det lönar sig att bygga upp ett nätverk, där skolorna är starkt med. Att satsa på en personresurs, som producerar och sköter även om finansieringen är en utmaning. Ett alternativ är en fadderverksamhet med en förmögen förening.

En av dem som svarade i enkäten per telefon och som jag förde en längre diskussion med lyfte upp tre faktorer på hur man skall lyckas med implementerandet av en kulturläroplan: 1) En resurs från bildningssektorn är ovärderlig. 2) Genom att sammanföra skolornas kulturkontakter och representanter från tex stadsorkestern kan man minska på det egna koordineringsarbetet. 3) Det bör finnas en viss valbarhet för skolorna för att de skall kunna påverka sitt eget program och ta kulturläroplanen till sig.

4.4 Framtidsdalen – en fortbildning och en möjlighet för samarbete

Framtidsdalen är namnet på en fortbildningshelhet som Centret för livslångt lärande tillsammans med Åbo akademi arrangerat. Olika kommuner från Svenskfinland deltog med olika konstellationer, varav Raseborg var en. Från Raseborg deltog en av bildningsdirektören handplockad grupp som representerade såväl småbarnspedagogik, grundskola, musei- och biblioteksverksamhet. Jag deltog som representant från kulturtjänsterna i fortbildningen och därmed inleddes även ett sektoröverskridande samarbete. Fortbildningarna arrangerades i Åbo med två träffar per termin under ett och ett halvt års tid. Mellan varje träff möttes även Raseborgs Framtidsdalsgrupp lokalt. Under träffen 13.3.2019 ombads arbetsgruppen att presentera läget med kulturstigen. Presentationen innehöll en blandning av arbetsgruppens kommentarer och kulturtjänsternas erfarenheter och frågor med tanke på fortsättningen.

På flera av träffarna nämndes "kulturstigen" i den gemensamma postern som tillverkades inför de avslutande gemensamma seminariedagarna i Vasa i november 2019. (Bilaga 5)

Arbetet mot en plan för kulturförstran har fortskridit på tre olika plan:

- 1) I Framtidsdalens grupp
- 2) I arbetsgruppen, som utsetts genom Framtidsdalen
- 3) I kulturtjänsterna, där olika samarbeten och nya kulturupplevelser i praktiken testats

”Producenten är spindeln i nätet. Av en producent krävs förmåga att koordinera, kommunicera och utveckla. Producenten är ofta den, som i praktiken håller kontakt till alla parter i ett evenemang eller projekt och som ansvarar för att processerna avancerar. Som en fjärde sida av konstellationen ko-ordinering, kommunikation och utveckling kunde man ännu tillägga krishantering, för de dagliga problemen hopar sig vanligen på producentens bord.” (Björkqvist, 2012.)

Arbetet med den nya arbetsgruppen inom ramen för utbildningen Framtidsdalen inleds med ett första möte to 20.12.2018. Mötet inleddes med en presentation av den verksamhet kulturtjänsterna hittills hämtat till skolorna. Erfarenheter av de tidigare kulturupplevelsorna utbyttes. En fri diskussion kring fortsättningen av arbetet. Rätt mycket av tiden gick till att diskutera namnet då kulturstig som begrepp inte ansågs inspirerande för eleverna. Mötet avslutades med att alla deltagare fyllde i tre punkter under rubriken: ”Det viktigaste med kulturläroplanen tycker jag är:” på en lapp. (Bilaga 6)

Kulturplaneraren sammankallade arbetsgruppen ca 1 gång per månad. Man diskuterade själva skissen av upplägget samt systematiken i planen. Speciellt ordningsföljden funderade man mycket på. Till exempel vilken konstform som skulle passa för vilken årskurs i förhållande till vad som redan gjorts/erbjudits. I samband med det diskuterades också eventuell bedömning av eleverna och innehållets koppling till skolornas läroplan. Man ville presentera en fungerande plan och även om planen var tänkt som en bas för tilltänkt finansiering stannade man flera gånger i frågor gällande finansieringen. Ett exempel på avgörande finansiering var diskussionen om planen skulle utgå ifrån att varje årskurs skulle få två begivenheter per år. Detta kunde vara möjligt om man i planen räknar med de befintliga samarbetsprojekten där en del är finansierade med externa medel.

4.5 Det gemensamma skapandet av en plan för kulturföstran

Inom ramen för detta examensarbete ordnade jag två workshoppar.

Att arbeta i grupp är mycket viktigt och givande och för att arbeta sektoröverskridande där komplicerade lösningar kommer att behövas.

”Vi är flockdjur och de flesta av oss vill tillhöra en grupp. Många av oss har tillhörighet i olika grupper. Vi klarar dessutom av många fler saker om vi arbetar tillsammans. Främst gäller de mer komplicerad problemlösning och utveckling av idéer och lösningar, men egentligen är det bara enkla repetitiva uppgifter som vi klarar bättre på egen hand än vad vi gör i grupp.” (Lundberg & Wahlberg 2012,187.)

4.5.1 Workshop nr. 1: Sektorerna arbetar tillsammans

Workshop nr 1 ordnades 27.11.2019. Inbjudan skickades ut en månad före. Jag bjöd in en de centrala tjänstemännen. De som deltog var Raseborgs stads kultursekreterare, museichefen, bibliotekschefen och en rektor för en lågstadieskola.

Målet med workshoppen var att genom diskussioner parvis komma vidare med skapandet av en plan för kulturföstran. Man utgick ifrån en fri diskussion och som man i agendan (BILAGA 7) kan se, bestod inledningen av en lång monolog där delar av det resultat som kommit in via benchmarking presenterades. Rubriken för arbetet parvis var:

”Hur kunde vi tillsammans skapa en jämlik och inkluderande plan för kulturföstran i Raseborg? och Vad kan jag genom mitt sakkunnigområde och expertis bidra med i skapandet av en kulturstig?” (Bilaga 7)

Målet var att deltagarna utgående från sin egen synvinkel i par skulle diskutera fritt kring hur man skapar en plan för kulturföstran i Raseborg.

Tidsplanering och framförhållning. I gruppen där rektorn och bibliotekschefen är par går de rakt på att skissa upp själva systemet och årskurser och innehåll. De funderar på om det ska vara ett projekt per termin eller per läsår. Vidare funderar de på hur skulle programmen/projekten förankras?

Ur ett pedagogiskt syfte skulle det förberedande arbetet för en kulturopplevelse ske med pedagogerna på skolan. Därefter får eleven upplevelsen för att sen igen kunna utvärdera den.

I biblioteket skulle man vilja bygga sitt innehåll på pedagogernas behov. Det skulle vara viktigt att man som lärare vet om programmet i planen för kulturfostran och kan planera enligt det. Förslagsvis kunde tex drama tänkas vara som ett komplement till skolornas tillvalsgrupper som kommer in på femman.

Ett behov av strukturer ses och organiserade träffar både vår och höst föreslås. Då skolornas långplaneringen görs på hösten, kan pedagogen tex lämna vissa veckor öppna för kulturplanen. Efter höstlovet är det samtal med föräldrar och då är det sena kvällar och man ogärna tar in extra just då. Det hävdas att det är viktigt att påminnas om att det behövs tid för undervisning i skolorna. Man tycker att kulturprogram i skolorna är berikande men om det blir en stressfaktor blir det negativt.

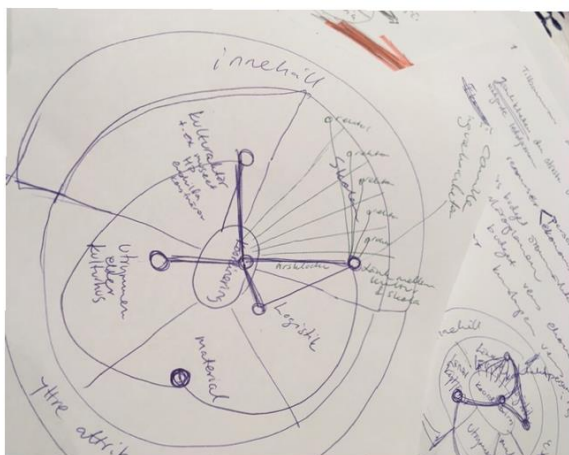
Vad behövs för skapandet av en plan för kulturfostran. I gruppen som består av museichefen och kultureksekreteraren börjar man fundera på ramar, funktioner och vad som behövs för skapandet av en plan för kulturfostran.

De börjar fundera på vilka olika sektorer som ska samarbeta och vilka resurser som behövs. De funderar även på avgränsningen, om man nu bara ska utgå ifrån stadens egna kulturutbud. Man diskuterar skissen (Bild 1, s 10). Kultureksekreteraren är besviken över att man i skissen inte alls satt in kulturtjänsterna. I den är kulturen helt osynlig även om man vet att kulturtjänsterna haft en viktig roll i de hittills arrangerade kulturprogrammen i skolorna och skött hela koordineringen.

Ett förslag om att kulturtjänsterna skulle vara spindeln i nätet uttalas. Slogan skulle vara: tillsammans. Tex om det från varje budget (utgår från att det menas museet, biblioteket, bildning och kultur) skulle sättas en pott för det här. Man funderar på om kulturen skulle vara den som fördelar potten eller administrerar budgeten? Då skulle det ekonomiska ansvaret kanske inte behöva vara på den som har kunskapen.

Man föreslår att löner och köptjänster för innehållspedagogen och funderar på om det kunde ingå i lärarens lön, om innehållet görs från någon från tex musikinstitutet? Man föreslår en kontaktperson i varje institution, som sköter informationsspridning och kommunikationen.

Kuvio 5. Bild över skisser, som ritades upp tillsammans för att fundera på alternativ för att förverkliga en plan för kulturförstran. Lindholm och Lerviks 2019.

I slutet av den här workshoppen uttrycktes bland deltagarna ett tydligt behov av fortsatta diskussioner och mera konkreta uppgifter. Det här ledde till att vi direkt slog fast ett nytt datum för en workshop till i januari 2020.

4.5.2 Workshop nr 2: Mot tillsammansskapade kulturtjänstprodukter

Den andra workshoppen arrangerades 17.1.2020. I den här workshoppen deltog Raseborgs stads kultursekreterare, bibliotekschef, rektor för en lågstadieskola och Utbildningschefen för svenskspråkiga skolor. Museichefen deltog inte. Jag bjöd även in tf kulturplaneraren för att inledningsvis presentera det kulturprogram som arrangerats och som planeras detta läsår.

I Workshop nr 2 var målet att tillsammans skapa produkter för kulturtjänster. Detta gjordes med hjälp av produktifieringsmodellen.

När man lärt känna varandra bättre går gruppen vidare till en fas som kan kännetecknas av konflikter och motstånd. Man börjar då, lite likt tonåringen, att frigöra sig från ledaren och individerna försöker att hitta sina roller i gruppen. Under den här fasen är det viktigt att formulera mål och värderingar och hur själva arbetet ska gå till. Självklart är inte alla

överens om allting, vilket gör att det oundvikligen uppstår konflikter. Om man klarar av att arbeta sig igenom dessa konflikter ökar tilliten till varandra och man får en bättre kommunikation. Man börjar samarbeta i högre grad och gruppen blir mer inriktad på att lösa uppgifter. Har man klarat av att komma igenom alla faser i utvecklingen blir gruppen ett team som är högpresterande. Fokus blir nu att lösa uppgifterna och att nå målen. (Lundberg & Wahlberg 2012, 186.)

Workshop inleddes med en kort diskussion om nuläget. Det konstaterades att all information om planen för kulturföstran borde berättas åt alla rektorer och föreståndare. Speciellt då det gäller olika begrepp är det viktigt att bildningspersonalen skiljer på olika projekt. Även tidtabellen för informationen är viktig för bildningspersonalen, speciellt rektor och föreståndare som gör helhetsplaneringen bör veta vad som är på kommande i god tid.

Man diskuterade också skolornas egna budgeter och att en plan för kulturföstran inte är bort från skolornas egna aktivitet. Skolan är fri att köpa in konstbesök utöver det som de får ta del av via planen för kulturföstran. Man konstaterade också att kvaliteten på olika besök varierar. Även lärarens roll borde diskuteras och fastställas. Samt en tydlig dialog mellan konstnär och lärare.

Andra utvecklingsförslag är att presentera även en så kallad halvfärdig plan för att rektorer och föreståndare så att de får säga sina åsikter förrän man slår fast den.

Därefter presenterades produktifieringsmodellen (se kap. 2.3.3). Uppgiften inleds med att synliggöra behovet. Därefter följer stegen: 1) klarlägg målet. 2) Kartlägg nuläget. 3) Ruska dina synsätt. 4) Forma och sammanfatta den gemensamma visionen. 5) Utvärdera och simulera slutprodukten. Avslutningsvis överför produkten till praxis och håll den levande. (Tuominen m.fl. 2015, 12.)

Deltagarna delades upp parvis och fick i uppdrag att med hjälp av den här modellen skapa eller vidareutveckla produkter av konstbesök eller kulturprogram.

Ett viktigt resultat var en vidareutveckling av Bokprat. Rektorn för en lågstadieskola var par med bibliotekschefen. De gjorde tillsammans en produktifiering av kulturtjänsten med namnet "Bokprat", som är enligt bibliotekets förslag är riktat till elever i årskurs fyra.

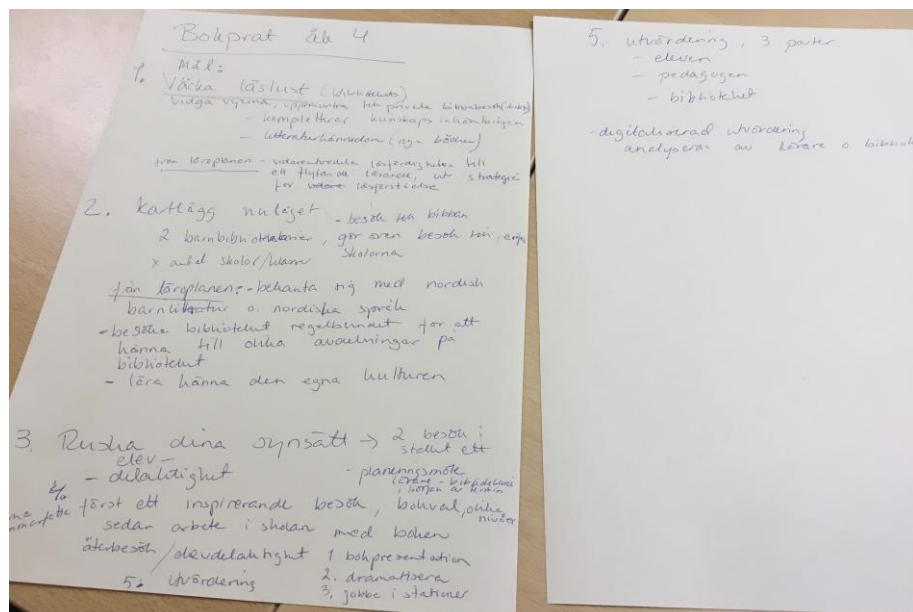
Resultatet var en rad idéer: Med Bokprat kartlades mål som att väcka läslust, vidga sina vyer, litteraturkännedom, komplettera kunskapsinläringen och uppmuntrar till biblioteksbesök även på fritiden. Man kopplade programmet till att det i läroplanen sägs vidareutveckla läsfärdigheten till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse.

Då paret kartlade nuläget kom de fram till att det är bättre att eleverna besöker biblioteket. Där tar barnbibliotekarien emot. Barnbibliotekarien kan också göra besök till klasserna, men då faller idealet om att eleverna skulle besöka biblioteket regelbundet för att känna till olika avdelningar på biblioteket.

Programmet förankrades med läroplanen där det sägs att eleven ska bekanta sig med nordisk barnlitteratur och nordiska språk och lära känna den egna kulturen. De föreslog också att ett planeringsmöte mellan läraren och bibliotekarien skulle arrangeras i början av terminen. Man föreslog att eleverna gör två besök till biblioteket i stället för ett.

Sammanfattningsvis föreslogs att Bokpratet skulle inledas med ett inspirerande besök, erbjuda bokval på olika nivåer med efterföljande arbete i skolan med boken. Sedan skulle ett återbesök med elevdelaktighet göras; 1. bokpresentation, 2. dramatisera, 3. jobba i stationer. Slutligen lyfts alla tre parter, eleven, pedagogen och biblioteket. En digitaliserad utvärdering som analyseras av lärare och bibliotekspersonal.

Kuvio 6. Skiss över produktifiering av Bokprat i workshop januari 2020. Enberg 2020.

Skapandet av en tillställning för båda språkgrupperna. Det andra paret som jobbade tillsammans var utbildningschefen och kultursekreteraren. De valde att utveckla ett förnyat koncept av en gemensam tillställning där språkgrupperna möts.

Det kom fram att det finns ett behov av att språkgrupperna bland eleverna i Raseborg träffas och att de då även måste använda språket. I nuläget träffas man sporadiskt och det är olika för olika skolor. I nuläget man träffas sporadiskt med det är inte jämlikt skolorna emellan. Om eleverna indelas i språkgrupperna enligt antal per årskurs blir det ojämna grupper eftersom de svenskspråkiga är en majoritet, dvs att 2/3 av eleverna i Raseborg talar svenska.

Det kom fram att man i en skola i Raseborg jobbat mycket med programmering och elevagenter, vilket de andra skolorna skulle kunna lära av. För ett lyckat möte över språkgränserna skulle det vara viktigt att hitta ett "neutralt utrymme". Att inte träffas i den någondera egna skola, utan att båda skulle vara på en annan plats.

I samband med att de ruskande om sina synsätt kom man vidare från tvåspråkigt till trespråkigt. Då skulle engelska vara gemensamt främmande språk för alla. En idé var att ordna en konsert, där eleverna uppträder för varandra. Programmering och matlagning kändes också neutralt liksom ett nytt kulturhus, Focus, som kommer att byggas i Karis i Raseborg.

Man utgår ifrån att språket förenar. Eleverna förenas över språkgrupperna genom matlagning (exotisk mat), programmering på engelska och dans och musik. I utvärderingen konstaterades att språkgrupperna möts, svenska och finska genom engelska, neutral mark för båda (inte i någons skola). Man motiverade att den här tillställningen skulle öka sammanhållningen över språkgrupperna genom att få ta del av en intressant dag tillsammans.

Avslutningsvis gick de ännu vidare med modellen till en konkret nivå där de började lösa utmaningen med gruppstorlekar och antalet barn i språkgrupperna.

4.6 Utvecklingen av planen för kulturfostran fortsätter

Under arbetet med planen för kulturfostran ombads jag och min kollega av bildningsdirektören att presentera planen för Framtidsdalen-gruppen. I februari 2020 presenterades den halvfärdiga planen för kulturfostran. (Bilaga 8)

I workshoparna fick vi fram mycket konkreta idéer för det praktiska genomförandet av planen för kulturfostran. På basen av dem frågade man i slutet av presentationen för Framtidsdal-gruppen dem: "Vad krävs för att det här ska lyckas?" Gruppen delades parvis för att fundera vidare på den här rubriken.

Eftersom deltagarna inte gavs möjlighet att kommentera själva planen under presentationen är svaren på uppgiftsfrågan kryddade med kommentarer även med tanke på själva presentationen av planen.

I svaren kom fram att man var nöjd över att finsk- och svenskspråkiga behandlas jämlikt i planen. Man konstaterade till exempel att det i vissa skolor kan tas in upp till sex stycken kultur i skolan -paket via svenska kulturfonden. Hur kunde de finska skolorna få liknande externa resurser i anknytning till jämlikhetsprincipen? Det konstaterades också att en del skolor nog kan utöka med extra kulturprogram, huvudsaken är dock att ingen elev blir utan. Vilket leder till att detta minimum som planen för kulturfostran ska erbjuda eleven är motiverad. Det konstaterades att det i vissa skolor finns en plan för utfärder i en del även en plan för fester. Man ville ha med slotten i planen, dvs Raseborgs slott, Svartå slott, osv. Projekt som Musikglädje har tydligt höjt musiken i vardagen i småbarnspedagogiken.

Man funderade också på vad lärare kan göra själva? Att pedagoger är med om programpaket gör att tröskeln att prova, utvidga, med enkla medel blir lägre. Mera kultur i vardagen blir ett resultat. Verksamhetskulturen varierar från skola till skola.

Man uttryckte att budgetering och fördelning av ansvaret är viktigt. Att vi ska förverkliga planen tillsammans och med för den öronmärkta medel.

Man tyckte det inte skulle räcka om planen för kulturfostran enbart skulle utgöra en bilaga till läroplanen utan skulle vara en del av den. I annat fall riskerar den att bli en plan eller en strategi som endast fungerar som ett papper och inte i praktiken.

Innan nästa läsår inleds, ska planen för kommande läsåret finnas och lärarna ta del av den. Man efterlyste en positiv attityd bland kollegierna, att alla skulle se planen som en möjlighet och som man kan bygga på.

5 Sammanfattning och analys av resultat

I mitt examensarbete kom det tydligt fram att ett samarbete mellan kulturtjänster och bildning är viktigt. Det är också viktigt att det vigs resurser för dem som koordinerar och ansvarar för en plan för kulturfostran. De viktigaste lärdomarna från benchmarking var att det i en arbetsgrupp som arbetar med att skapa en plan för kulturfostran ska finnas en representant från kulturtjänster och minst en representant från bildningen. Det behövs även en representant som ansvarar för arbetet och som koordinerar det. I framtiden kommer det inte i arbetsbeskrivningen att räcka med 5% årsverksresurs från kulturtjänster och inget alls från bildningen.

I benchmarking kom det fram att skapandet av planen påverkas av lärares och rektorers personliga åsikter om kultur. Sådana här utmaningar hade man kunnat lösa genom diskussioner med rektorer för att förstå varje skolas enskilda intressen, utmaningar och önskemål. I mitt arbete poängterades flera gånger att genom att diskutera med lärare och rektorer och genom att involvera dem i olika kulturprojekt ökar deras förståelse för kultur.

I benchmarking framkom även att det är viktigt att en plan för kulturfostran är skapad i enlighet med skolornas läroplan. I workshop framkom ett direkt samband mellan att ha en representant från bildningen med i skapandet av en plan för kulturfostran. Planen ska fungera som ett verktyg för att stöda skolornas läroplansenliga mål. Vilket i sin tur gör att kulturfostran får tid i skolorna att förverkligas och lärarna ser dess värde genom det.

I benchmarking kom fram att man ska satsa på att informera lärare och rektorer om planen för kulturfostran. Genom att satsa på information och kommunikation påverkar attityden för att man i skolorna tar till sig programmet. Kommunikation ska gärna ske ansikte mot ansikte eller genom möten i till exempel gemensamma workshops. Vidare kom det fram att ett nätverk bestående av skolornas kulturkontakter och de större samarbetsinstitutionerna, som bibliotek eller stadsorkester, gör det lättare att kommunicera med varandra. Även ur ett sociokulturellt perspektiv är lärande i olika miljöer och växelverkan och samarbete med omvärlden viktig. Användandet av metoder och arbetssätt

så att den sak som behandlas lärs in och övas i autentiska miljöer och situationer förbättrar elevernas aktivitet och motivation för lärande. Genom gemensamma workshops som till exempel produktifiering av kulturtjänster förbättrar även lärarnas aktivitet och motivation för kulturtjänster i skolan, vilket är i enlighet med det sociokulturella lärandet.

Alla kommuner som undersöktes genom benchmarking poängterade att man även ska satsa på att följa upp och uppdaterar planen för kulturföstran. Man konstaterade att en viss valbarhet är att föredra. Om skolorna kan påverka sitt program tar de det lättare till sig. Detta stöds också av de sista faserna i produktifieringsmodellen, där planen ska simuleras, utvärderas och hållas levande.

Det viktigaste som kom fram i den första workshoppen var att det finns ett behov av struktur och långtidsplanering och kommunikation. Man ansåg också att kulturtjänsterna ska ha en enande roll och förslagsvis administrera en sektoröverskridande budget. För en fungerande plan för kulturföstran kom det fram att det är viktigt att det i skolorna vigs tid för kulturprogrammen. Det här kan i sin tur åtgärdas enligt resultat från benchmarking genom att rektorerna, som planerar skolornas tidtabeller informeras om alla kulturprogram i god tid.

I workshop kom fram att kulturtjänsterna har erfarenhet av ordnande, koordinering och finansiering av kulturprogram i skolorna. Det är en bra grund för arbetet för en plan för kulturföstran. Men det viktigaste är att själva planen ska skapas tillsammans och med en gemensam finansiering.

Det viktigaste som kom fram i den andra workshoppen var att då en representant från bildningen är med och utvecklar innehållet i en kulturtjänstprodukt förankras den samtidigt i läroplanen. Ett viktigt resultat i det här arbetet är att då bildningens representant jobbar tillsammans med en representant från kulturen skapas en gemensam syn på produkten och får båda att förbinda sig till den. Att skapa en gemensam syn hör till produktifieringsmodellens fjärde fas och utgör här ett av de viktigaste resultaten i mitt examensarbete.

Det andra som kom fram i den andra workshoppen var att skapandet av en plan för kulturföstran är ett arbete för jämlikheten bland eleverna i Raseborg även över språkgränserna. Enligt bakgrundsfakta finns det i Raseborg 1/3 finskspråkiga och 2/3 svenskspråkiga elever. Genom det arbete som tidigare gjorts för kulturföstran i Raseborg är man

van att erbjuda kultur- och konstupplevelser för barn på båda språken och därför är det viktigt att fortsätta arbetet så att en plan för kulturfostran i Raseborg bygger på kulturprogram i skolorna enligt språkgrupperna och på barnens modersmål.

Det viktigaste resultatet från den sista workshopen är att en plan för kulturfostran ska vara en del av läroplanen och inte utgöra en bilaga till den. I Kiesiläs examensarbete från 2013 uttrycker hon en oro över att en plan för kulturfostran riskerar bli ett så kallat skrivbordsdokument. I benchmarking kom det fram att många städer och kommuner skapat sin plan för kulturfostran för ett antal år sedan och att det nu är dags för uppdatering. Vidare kom fram att i en del fall har projekttiden löpt ut och att tilläggsfinansieringen uteblivit. Detta har gjort att planen inte är en del av vardagen i skolorna.

6 Utvecklingsförslag

Utgående från mina forskningsresultat föreslår jag att en plan för kulturfostran ska skapas i ett samarbete mellan kulturtjänster och bildning. Utöver dem som i arbetsgruppen arbetar med att skapa en plan för kulturfostran behövs det en representant som ansvarar för arbetet och som koordinerar det. För dem som koordinerar och har ansvar för arbetet i framtiden behövs resurser. Från kulturtjänsterna 60% årsverken för ansvar, koordinering och administration och 30 % årsverken från bildningen för ansvar och kommunikation.

En plan för kulturfostran ska skapas tillsammans med gemensam finansiering. Kulturtjänsterna kunde ha en enande roll och förslagsvis administrera en sektoröverskridande budget. Kulturtjänsterna har erfarenhet av ordnande, koordinering och finansiering av kulturprogram i skolorna, vilket är en bra grund för arbetet för en plan för kulturfostran.

En plan för kulturfostran ska inte finansieras med projektmedel. I fall där projekttiden löpt ut och tilläggsfinansiering uteblivit är planen inte längre en del av vardagen i skolorna. Därför bör tillräcklig finansiering finnas i stadens budget.

En plan för kulturfostran ska skapas i enlighet med skolornas läroplan. I arbetet ska en representant från bildningen vara med och ansvara för att planen fungerar som ett verktyg för att stöda skolornas läroplansenliga mål. Kulturfostran får utrymme i skolorna att förverkligas och lärarna värderar det i anknytning till läroplanen. Då en representant från

bildningen är med och utvecklar innehållet i en kulturtjänstprodukt förankras den samtidigt i läroplanen. Då bildningens representant jobbar tillsammans med en representant från kulturen skapas en gemensam syn på produkten och får båda att förbinda sig till den.

En plan för kulturfostran ska vara en del av läroplanen men inte utgöra en bilaga till den eftersom det då finns risk för att bilagan glöms bort. Det finns även risk för att en hel plan för kulturfostran blir ett så kallat skrivbordsdokument ifall planen bygger på projektfinansiering.

I diskussioner med rektorer och lärare får man veta om varje skolas enskilda intressen, utmaningar och önskemål. Genom att involvera dem i olika kulturprojekt ökar förståelsen för kultur. Tillsammans skapar man en plan för kulturfostran där lärare och rektorer har en positiv attityd till kultur.

En fungerande plan för kulturfostran ska man utvärderas och vid behov uppdateras. Om skolorna kan påverka sitt program tar de det lättare till sig.

För att det i skolorna ska viga tid för kulturprogrammen är det viktigt att informera rektorerna om innehållet i planen för kulturfostan inför deras långtidsplanering. Rektorn och skolans personal skall också förstå vikten av kultur ur ett sociokulturellt perspektiv, där lärande fokuserar på vår förmåga att förstå omvärlden, tillgodogöra oss samhälleliga erfarenheter och kollektivt utvecklade färdigheter. Därför bidrar tillgången till kulturprogram i skolorna elevernas kunskap också i ämnen som modersmål och historia. Genom en tydlig kommunikation påverkas också attityden hur skolorna tar till sig kulturprogrammet. Den bästa kommunikationen sker ansikte mot ansikte eller genom möten i till exempel gemensamma workshops. Ett förslag är också att bilda ett nätverk bestående av skolornas kulturkontakter och de större samarbetsinstitutionerna, som bibliotek eller stadsorkester. Via ett nätverk är det lättare att kommunicera med varandra.

Skapandet av en plan för kulturfostran är ett arbete för jämlikheten bland eleverna i Raseborg även över språkgränserna. Man är van att erbjuda kultur- och konstupplevelser för barn på båda språken i Raseborg. Genom det arbete som tidigare gjorts för kulturfostran i Raseborg är man van att erbjuda kultur- och konstupplevelser för barn på båda språken och därför är det viktigt att fortsätta arbetet så att en plan för kulturfostran i

Raseborg bygger på kulturprogram i skolorna enligt språkgrupperna och på barnens modersmål.

7 Diskussion

Jag har många gånger funderat på det här med "Ju flera kokkar desto sämre soppa." Är osäker på om jag är av samma åsikt. Det här arbete är komplext på grund av att många sektorer ska samarbeta. Men om alla olika kokkar samarbetar och ger sina bästa ingredienser så blir det den bästa soppan.

Att skriva det här examensarbete och hela den ettåriga processen kring den har varit både intressant och lärorik. Det har varit bra att jag fått möjligheten att vara studieledig från ordinariearbetet. Samtidigt har det också varit bra att under tiden få fokusera på endast en sak, då vardagen som kulturplanerare annars består av flera olika arbetsuppgifter och projekt samtidigt.

Om jag nu skulle inleda det här examensarbete skulle jag fokusera på forskningsmetoderna i ett tidigare skede. Fast jag tror att den här tanken kommer ifrån att då metoderna presenterades inom ramen för studierna hade jag ännu inte hittat en studievana på finska, vilket inte är mitt modersmål. Under arbetets och studiernas framfart har jag lärt mej att börja se system tänka på ett nytt sätt.

I början av skrivprocessen fokuserade jag mycket på varför en plan för kulturfostran är viktig för eleven och på elevens inläring genom kulturprogram i skolorna. Därför var lärande ur ett sociokulturellt perspektiv en viktig aspekt. Under arbetets gång visade det sig vara ett större och viktigare jobb att fokusera mera på samarbetet och på att skapa en plan tillsammans. I fortsättningen av arbetet mot en plan för kulturfostran i Raseborg kommer den sociokulturella aspekten att behövas för att skapa en gemensam förståelse för kultur.

I diskussionen i anknytning till beställarens godkännande av examensarbetet dök en fråga och några förslag upp. Frågan gällde valet av intervjuobjekten. Motsvarande frågor gällande samarbete kunde ha ställts till en representant från bildningen som ställts till Lerviks från kulturtjänster. Det är sant, men i början av arbetet var jag så fast vid att förklara bakgrunden och det kulturfostringsarbete som gjorts i Raseborg men nu inser

jag att arbetet skulle ha fått bättre balans genom att också intervjuat bildningens representant. Dialogen mellan kulturtjänsterna och bildningen gavs möjlighet i workshops men intervjuer skulle ha fördjupat arbetet. Dialogen i Framtidsdalen var också en viktig del i processen. Ur min egen synvinkel har arbetet inletts med tanken om att påvisa nyttan av kultur för barnen genom ett sociokulturellt lärande och kulturtjänsternas tidigare arbete och erfarenheter kring det. Under processen flyttades tyngdpunkten till hur man tillsammans kan skapa en gemensam plan för kulturfostran som förpliktar båda parter att genomföra sin andel. Hela den här diskussionen har lärt mig att den som läser arbetet nu då det är färdigt kan se på helheten ur ett helt annat perspektiv. Diskussionen med beställaren var också intressant eftersom den även befäste de råd min handledare gett om att kunna skilja på arbetet på olika nivåer, dvs planeringsnivå och operativ nivå. Tillsammans kommer vi att skapa en plan för kulturfostran i Raseborg och med tanke på fortsättningen föreslog beställaren att man i arbetsgruppen även skapar en kommunikationsplan för hela utvecklingsarbetet. (Gammals, 2020)

Jag tror att nyttan med det här examensarbetet både för mej och mina kolleger kommer att vara att ännu mera satsa på samarbete. Vi har använt oss av ett arbetssätt där man själv skapar, finansierar och koordinerar kulturtjänster, vilket enligt resultaten från det här examensarbete inte alltid är optimalt. Examensarbetet har också påmint oss om att ta hjälp från forskning, litteratur och olika befintliga modeller, vilket jag hoppas att vi i en större utsträckning skulle kunna prioritera. Att ruska om och skapa sig nya synvinklar är viktigt för oss alla nu och då.

Jag hoppas att detta arbete kommer att hjälpa till att konst- och kulturaktiviteter eller konst- och kulturupplevelser når varenda ett barn varje år i Raseborgs alla utbildningsenheter.

Källor

Angelöw, Bosse, Jonsson, Tom och Stier, Jonas 2015. Introduktion till socialpsykologi. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur AB

Bell, Judith 2006. Introduktion till forskningsmetodik, översättning Björn Nilsson, fjärde upplagan, Studentlitteratur, original, Doing Your Research Project av Judith Bell, Press UK Limited, 2005. Lund: Studentlitteratur AB

Björkqvist, Leena 2012. Kulttuuri kutoo - Yhteistyö ja verkostot vapaan kulttuurikentän tukena ja innostajana. Halonen, Katri (toim.) Tuottaja2020-hankkeen loppuraportti. Helsinki Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Ehrlin, Anna 2015. Musik i förskolan, 119-129. I verket Hofvander Trulsson, Ylva & Houmann, Anna (red.) 2015. Musik och lärande i barnets värld. Lund: Studentlitteratur AB.

Halonen, Katri 2011. Kulttuurituottajat taiteen ja talouden ristikohtadassa. Väistöskirja. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education, psychology and social research.

Halonen, Katri 2019. Juurruttamisen 4 V. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. 2. uusittu painos (1. painos ilmestyi v. 2017 Luova ja osallistava Suomi -hankkeessa)

Heikkinen, Hannu L. T. 2007. Toimintatutkimus – toiminnan ja ajattelun taitoa 196-211. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistokeruu: Vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. 2. korjattu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus

Hjort, Madeleine 2017. Konstens betydelse. Om konstarna och litteraturen i skola och samhälle. Andra reviderade upplagan. Stockholm: Carlsson Bokförlag

Hägglund, Kent & Fredin, Kirsten 2001. Drama bok. Stockholm: Liber Ab.

Isoherranen, Kaarina 2008. Enemmän yhdessä: Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY

Karlöf, Bengt 2009. Benchmarking – med lärande för att utveckla företag, organisationer och människor, Liber Ab, Malmö

Kiesilä, Taiju 2013. Kohti kulttuuripolkua Tuusulan kunnassa – kulttuuripolun mahdollisuudet menetelmänä lastenkulttuuripalvelujen kohdentamisessa. YAMK -opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu, kulttuurin yksikkö, kulttuurituotannon koulutusohjelma.

Larsson, Bengt-Erik 2014. Uppsatsskrivande som projekt – en handbok för strukturerat och effektivt uppsatsskrivande. Lund: Studentlitteratur AB

Lundberg, Mattias & Wahlberg, Anders 2012. 12 typer av arbetsgrupper – och vad de säger till psykologen. Malmö: Liber Ab

Ojasalo, Katri, Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. täyd. painos. Helsinki: Sanoma Pro OY

Renecker, Lotte 2003. (övers. Nilsson, Björn) Problemformulering. Malmö: Liber Ab

Rinne, Risto & Kivirauma, Joel & Lehtinen, Erno 2015. Johdatus kasvatustieteisiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Säljö, Roger 2014. Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur AB.

Säljö, Roger 2005. Lärande & Kulturella redskap. Om läroprocesser och det kollektiva minnet. Nordstedts Akademiska Förlag.

Tuominen, Tiina, Järvi, Katriina, Lehtonen, Mikko H., Valtanen, Jesse & Martinsuo, Miia 2015. Palvelujen tuotteistamisen käsikirja – Osallistavia menetelmiä palvelujen kehittämiseen. Helsinki: Perustieteiden korkeakoulu. (Aalto-yliopiston julkaisusarja TIEDE + TEKNOLOGIA 5/2015).

Övriga källor

Ahtola, Sandra 2018, radiointervju <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/10/04/priset-paden-svensksprakiga-utbildningen-i-raseborg-stiger>. läst 17.2.2020.

AM från kulturenhetens personalmöte 7.12.2018.

Artikel i Kommuntorget 2016 <https://kommuntorget.fi/bildning-dagvard/kulturen-flyttar-laroplanen/> läst 10.11.2019

Barnpolitiskt program 2003. Undervisningsministeriet i Finland. <https://julkaisut.valtion-euvosto.fi/bitstream/handle/10024/80470/opm29.pdf?sequence=1>

Barnkulturförbundets hemsida. <http://kulttuurikasvatussuunnitelma.fi/sv/>. läst 3.2.2020

Barnkulturförbundets hemsida. <https://www.lastenkulttuuri.fi/sv/kulturlaroplan/> läst 3.2.2020

Barnkulturförbundets hemsida. <https://www.lastenkulttuuri.fi/sv/forbundet/verksamhet/> läst 10.11.2019

Diskussion kulturarbetsgrupp 31.10.2019 stadshuset Raseborg, tf kulturplanerare Pamela Andersson, kulturplanerare Sirpa Huusko och kultursekreterare Lotta Lerviks.

Diskussion med bibliotekschef Heidi Enberg 16.12.2019 i stadsbiblioteket i Ekenäs.

Diskussion 14.2.2020, Framtidsdalen-gruppen, mötesrummet Smedjan, Bildningsdirektör Tina Nordman, Utbildningschef Elisabeth Ehrstedt, rektor Maarit Hujanen, rektor Mia Haglund, rektor Katri Vepsä, dagvårdsföreståndare Jaana Tasanko, dagvårdsföreståndare Charlotte Fagerström och tf kulturplanerare Pamela Anderson.

Diskussion 14.2.2020, Utbildningschef Elisabeth Ehrstedt och tf kulturplanerare Pamela Anderson.

Information från bildningskansliet 17.1.2019 Brandtberg, Ann-Marie och Holm, Arja

Intervjuer 31.10.2019, 16.1.2020 och 20.1.2020. Raseborgs stads kultursekreterare Lotta Lerviks

Konsttestarna. <https://www.taidetestaajat.fi/medialle> läst 3.2.2020

Muntlig kommunikation 31.3.2020, Raseborgs stads utvecklingschef Jennifer Gammals

Plan för småbarnspedagogik i Raseborg. <https://www.raseborg.fi/wp-content/uploads/2019/08/Plan-f%C3%B6r-sm%C3%A5barnspedagogik-i-Raseborg.pdf>

Raseborgs stads hemsida fritid. <https://www.raseborg.fi/fritid/kultur/barn-och-ungdomskultur> läst 3.2.2020

Regeringen inledde under våren 2018 beredningen av en nationell barnstrategi för nästa regering. Målet är att föra en omfattande samhällspolitisk diskussion om barn- och familjepolitik samt att arbeta för ett barn- och familjevänligt samhälle. <https://minedu.fi/sv/barnstrategin>

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunernas kulturverksamhet. https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Sidor/RP_195+2018.aspx

Selkee, Johanna 2019, tidningsintervju <https://www.kommunforbundet.fi/aktuellt/2019/ny-lag-hojer-den-kommunala-kulturverksamhetens-profil>.

Utbildningsministeriets rapport om skolutflykter och lägerskolor. <https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/skolutflykter-och-lagerskolor> läst 21.2.2020

Väljärvi, Jouni 2019. Förutsättningar för uppväxt, lärande och delaktighet för alla. Statsrådets publikationer 2019:8. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-702-4>

Workshop nr. 1, 27.11.2019, stadshuset Raseborg mötesrum Valsverket, Museichef Dan Lindholm, Bibliotekschef Heidi Enberg, Kultursekreterare Lotta Lerviks och rektor Tove von Schantz.

Workshop nr. 2, 17.1.2020, stadshuset Raseborg kabinetten vid Kosthålli, Utbildningschef Elisabeth Ehrstedt, rektor Tove von Schantz, Bibliotekschef Heidi Enberg, Kultursekreterare Lotta Lerviks och tf kulturplanerare samt barnkulturkoordinator Pamela Anderson från Luckan Raseborg.

PM från arbetsgruppens möte 1.2.2019

Arbetsgrupp för kulturläroplan

Tid 1.2.2019, kl 13.30 – 15.10

Plats Gjuteriet, stadshuset

Närvarande Lisa Strömsholm, biblioteket
Sanna Himmelroos, kulturen
Elisabet Ehrstedt, undervisningschef
Katri Konttinen, Karjaan Yhetiskoulu
Johanna Söderlund, stadskansli, mötessekreterare

Mötesanteckningar

Daghem, förskola

- Sagostund för dagis (3-5 åringar) på våren istället för hösten. Inte exakt samma program för varje grupp, beror på vad bibliotekspersonalens intresse och fallenhet. Temat samma men utförande olika. Temat på sagorna kopplat till vilket tema de arbetar med på dagis → en småbarnspedagog till biblioteket för att diskutera temat.
- Arbetsgruppen för kulturläroplanen stöder Musikglädje för förskoleelever.

Lågstadiet

- Musikstegen/Musiikkiporras för åk 1. Fått extern finansiering. 3 000 € + 5 000 €
- Tvåor får se "Ett önskefrö" i egen skola, kostnad 3 000 €.
- ÅK 2 "Vi ska ut på besök" på hösten "Vi ska ut ur klassen" – besök i närmiljön, behöver inte vara besök på museum, kan vara ex monument, gamla stan. Kan vara krävande för en tvåa. Tidsresor perfekta.
- Inga teaterbesök på åk 4 (våren) utan istället besök på närhistoriska platser.
- Byarna i Raseborg är inte kända bland barnen.
- Katja Köngäs "Dans, dans, dans" besöker alla skolor åk 5 på våren.
- Offspring för enbart åk 6 på våren?
- Om klasserna är delade får man vara pragmatisk och inte dela grupperna enligt programplanen.
- Finns samarbetsavtal med Åbo svenska teater och Raseborgs stad. Kunna använda Thomas Lundins koncept "En saga får liv", berätta saga + improvisation med eleverna.
- Besök på operan med åk 6?
- Katja från Pro Artibus: Vinterutställning + diskussion om vad som är bra eller dålig konst. Åk 6 på hösten och mediefostran på våren. Biblioteket? Polisen? Tolka bilder – vad är falskt och sant? Skillnad mellan information och reklam. Kontakta Markku Nyytäjä.

Högstadiet

- Åk 7 höst – informationskompetens. Bra om det kan kopplas till någon arbetsuppgift i skolan.
- ÅK 7 höst – viktigt att skapa gruppdynamik i klassen, via dans? Katja Köngäs
- Konsttestarna för åk 8 på höst och vår
- Åk 8 – historia och andra världskriget, besök till Frontmuseet. Skolorna koordinerar och betalar.

Gymnasier, andra stadiet

- Kolla upp AXXELLS marknadsföring på finska.
- Skådespel hur det fungerar när man röstar och hur det kan påverka. VNS's skådespelarlinje?

Övrigt

- Klass 1-4 helst nära till eller i skolan, äldre barn till Helsingfors och Åbo
- Viktigt att ett barn skulle komma till biblioteket eftersom alla inte kommer med sina föräldrar till ett sådant.
- Föreställningar helst i skolan med tanke på personalresurser.
- ÅK 4 "Bokprat" på våren på biblioteket och åk 1 och 7 på hösten.
- Mikaelsskolan vill och ska delta.

Bild på Dokumentanalys

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
1		Dokumentanalys kulturäroplaner														
2		Stad	antal i språk	kulturäroplanens be	upplägget, p	ro, enl	sarskild tema genom s	grafik och visuellt tillg	rolfördelning	kultur-bildn	annat intressant					
3		Österbotten														
4	1	Kristinestad	6596	54,4 KUP	Kulturundervisn två delar, 1. kultur i mycket utgående från kort och färgglad, hittade inte bilagan dock.											Citaslow 2011
5	2	Nykarleby	7455	86,4	Kulturäroplan Nykarleby delar, 0-2 har 7 förslag på tema/aktörtyrtydliga lättlästa rutor -skapad med reppr från Frid & kultur och biblioteket tillsammans med läroplansgruppen											funerberg och campus allegro
6	3	Jakobstad	19278	56,4	Hittade ingen kulturäroplan - förvänad											
7	4	Pedersöre kc	11016	89	Kulturäroplanen - fi är en kort allmän pinej											gå och träkig - det sor verkar ännu va på häft
8	5	Korsholm	19444	68,7	Hittar ingen fastställd plan även om kultur i skolan finns sporadiskt											
9	6	Vasa	67552	23	Kultuva - kulturporta åk 1 - 9.											super med samarbete hittar den inte, uppdaterad i lastekultuurlitito s borde kolla med Leena Myqvist, eller Anna Törnroos
10	7	Karleby	47657	12,6	Hittar ingenting											
11		Östra Nyland														
12	8	Borgå	50262	29,2	Kultis	åk. 1-9 + mini										verkar byta tema varje bygger på hemsidan or verkar finnas en kulturkoo står inget om pris för innehåll, däremot möjlighet att ansöka om transport
13	9	Lovisa	14891	40,6	Kultururpoiku	0,1,2,3,4och 8										enligt konstart inget om innehållt på kulturtjänsterna producerar innehållt
14	10	Sibbo	20666	32	Hittar ingenting											
15		Åboland														
16	11	Åbo	2E+05	5,40%	Upplevsestigten	1-2, 3-6, 7-9										inkluderar även motio bygger på nätet gjord endast av bildingen massor av institutioner finns (seikkailupuisto, stöttet och teatrama på bå
17	12	Pargas	15217	55,2	kulturstigs projektet har startat 2016, fin SVND eftersom de geografiskt och historiemässigt (kommunsammanslaggn) har ganska liknande struktur som vi.											
18	13	Kimito	6724	68,5	mussepoiku på lastekulttuuris sidor od med Sagalund som bas											kulturtjänsterna, Sagalund och Villa Lande?
19	14	St. Karins	33458	4,4	Hittar ingenting											
20		Nyland														
21	15	Lojo	46296	3,5	Lohjan kulttuuripoiku Lohjan kulttuuripool startat 2013 genom ku hittar inte en slutlig pr kulturproducenten som ko endast på finska											
22	16	Kyrkslätt	39262	16,6	Hittar ingenting											
23	17	Esbo	3E+05	7%	Kultur- och bibliotek:30 tal kulturproducent enligt konstart od pro https://www.esbo.fi/sv-Fi/Kultur_och_idrott/Kult											en skild hemsida under namnet kulturpedagogik - superbral
24	18	Heisingfors	6E+05	5,6	Kulturkalender Kultu för alla, men valbar Kultus är en webbtjänst som upprätthålls av Annegårdens konstentrum. Webbtjänsten samlar det aktuella kulturbudet i huvudsadsregionen s											
25	19	Vanda	2E+05	2,4	Vandas plan för kult förskola och 1-3,4-6 från 2016 en del av läroplanen											
26		Åland														
27	20	Mariehamn	11743	83,5	Hittar ingenting											
28		Birkaland														
29	21	Tammerfors	2E+05	0,5	Taidekaari kulttuurik eskari 1-9 + special Finns massor!!											
30																

Frågeformuläret

frågeformuläret - Word Sanna Himmelroos

File Home Insert Design Layout References Mailings Review View Help Search

Page 1 of 2 0 words Swedish (Finland) 90%

Frågor om arbetet mot en kulturstig eller en motsvarande plan för kulturförstärkning.

Om du vill ge ett svar på någon av frågorna eller om du vill ha mer information om denna funktion, vänligen kontakta oss på metropolia@metropolia.fi.

Frågor om den skapande processen

Vilken behandling använder du?
 Kulturplanering
 Kulturstyrelse
 Annat

Annat, vad?

Har du och ditt företag eller organisation kommit till en överenskomst?

Om kulturplaneringen skapas med hjälp av en utvald grupp ska du ange vilka typer av personer som tillhör den utvalda gruppen?
 Alla
 K-1
 K-2
 K-3
 Alla är tillräckliga

Vilka organisationer eller föreningar, föreningar, myndigheter, myndigheter eller organisationer?

Vilken roll har du eller ditt företag/organisation i utvecklingen av kulturplaneringen?

Har du några utmaningar eller problem som är relaterade till processen?

Om utmaningar eller problem är relaterade till processen, vad gör du för att lösa dem?

Kulturplanens syfte och funktion

Är kulturplanen i praktiken vardagligt?
 Ja
 Nej

Om svaret är nej, vad beror det på?

Har du planerat med hjälp av kulturplanens syfte och funktion?

Vilka saker har du lyckats göra?

Finns det något som man kunde ha gjort på ett annat sätt?

Skulle du vilja göra mer?
 Ja
 Nej

Finns det något som skulle vara bra att göra eller ändra på?

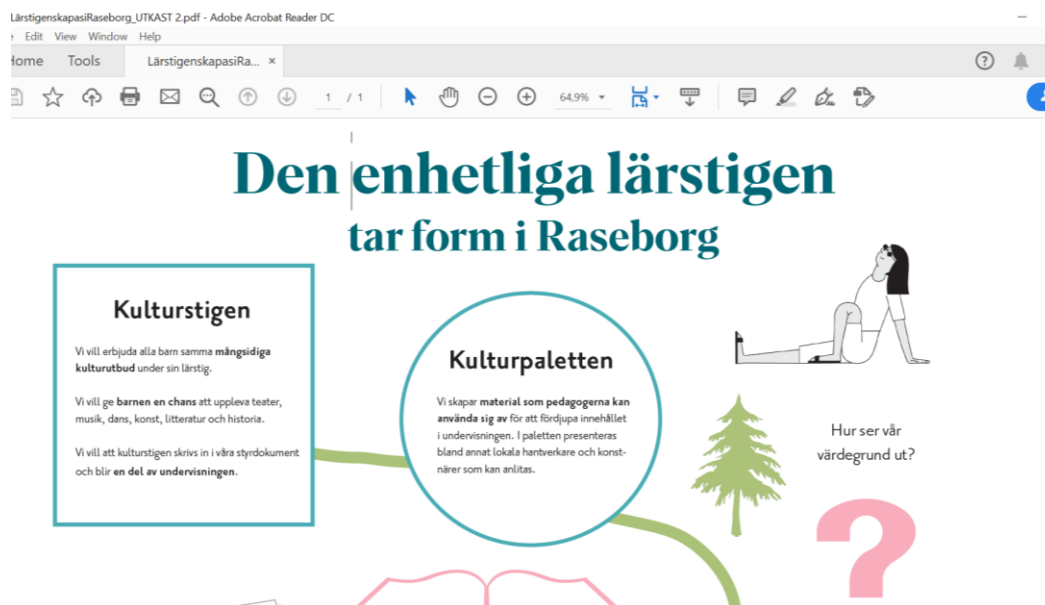
Har du några speciella frågor eller synpunkter?

Övriga kommentarer eller kommentarer till följande.

Tack för ditt svar.
Sanna Himmelroos

Page 2 of 2 0 words Swedish (Finland) 90%

Poster Framtidsdalen

Arbetsgruppens prioritering

Kort analys och sammanslagning i underrubriker av Arbetsgruppens prioritetsordning (20.12.2018) om kulturläroplanens innehåll:

Eleverna gynnas:

- möjlighet för barn och unga att bekanta sig med olika konstformer,
- mångsidiga besök vid olika kulturinstitutioner
- jämlikheten för alla elever oberoende skola,
- Att införa professionell kultur i skolorna. Tex att inte all bildkonst undervisning är på de enskilda lärarnas bord, eller bilden av musik.
- Hög kvalitet.
- kulturläroplanens verksamhet i de lägre klasserna (1-4) långt är på skolan, eller i närheten.
- Info om vidare möjligheter till upplevelse,
- att den är realistisk

Lärarna gynnas:

- Bör motsvara det som är i läroplanen (K2)
 - att den baserar sig på årskursens läroplan, - att det finns läroämnen som ingår i projektet
ska ha en koppling till skolans övriga verksamhet
Konkret förslag:
t.ex: mo: beskriva upplevelsen, hi & omg: lär i närmiljöns historia, bk: måla & bygga
- Att kulturstigen är finansierad av staden så att denna läroplan vi skriver och bygger upp garanterat förverkligas,
- Att skolor/rektorer/lärare förbinder sig att följa den.
- att den är realistisk

Kulturen gynnas:

- ska utgöra ett sätt för elever och lärare att se olika sätt att arbeta (inte endast skolbaserat)
- eleverna får ett smakprov av många olika kulturgerer
- eleverna lockas till kulturkonsumtion utöver det som erbjuds i skolan
- att den är realistisk

Workshop plan 1

Workshop med Referensgrupp 27.11.2019 kl. 13.30-15.30 i Valsverket i Stadshuset

Diskussionen spelas in.

1. Gruppsammansättning: Elisabet Ehrstedt, Tove von Schantz, Mia Skog, Lotta Lerviks, Dan Lindholm och Heidi Enberg.

Kort presentation av deltagarna för varandra.

2. Bakgrund.

Motiv:

För att göra planen så heltäckande och fungerande som möjligt och använda befintliga resurser klokt, finns det behov av strukturer kring samarbete och ansvarsfördelning.

Syfte:

Arbetet mot en gemensam, jämlik och inkluderande *plan för kulturfostern* i Raseborg.

(avgränsning: grundundervisning)

3. Presentera PM från arbetsgruppens första träff 20.12.2018.
4. Läs upp Framtidsdalens brev till mej själv.
5. Reflektion – Vad vill jag säga nu?
Ge alla i gruppen taltur ca 3 min
 - Kort PAUS.
6. Presentera resultat från dokumentanalys och enkätsvaren samt intervjuerna
7. (Om tid/behov finns, ta upp även fakta gällande minskat antal födslar och SITRA-kortets tankar kring Demokrati)
8. Grupparbete, parvis (20 min.):
 - Nyckelfrågor:
 - Hur kunde vi tillsammans skapa en jämlik och inkluderande *plan för kulturfostern* i Raseborg?
 - Vad kan jag genom mitt sakkunnigområde och expertis bidra med i skapandet av en *kulturstig*?
 - EXTRA

- Vad är det allra viktigaste för mej/min enhet?

9. Presentation av grupperna

10. Diskussion

11. Fråga om behov av en ny träff tex i januari 2020

PM från framtidsdalens träff februari 2020

VAD KRÄVS FÖR ATT LYCKAS?

Framtidsdalen 14.2.2020, Stadshuset/bildning, Smedjan:

- Finska – svenska behandlas jämlikt
- RAP-musiken med, inkludera körer, folkdans, polonaise
- Tillgänglighet (förklara begrepp såsom Sanataide / ordkonst redan i uppgiftsbeskrivning. Skräddarsy uppgifter för specialbehov, språklig tillgänglighet
- Skräddarsy program för elever med intellektuella funktionsvariationer.. Ekiparkens skola t.ex. beakta behov. Besöket går till skolans utrymme inte tvärtom?
- Teater köps lättast in.. övrigt behövs, arkitekturen t.e.x
- Tyst kunskap följer med arbetstagare, hur överförs kunskaper om kulturplan/plan för kulturfost-
ran, den ska fungera även om personalbyten sker.
- Vissa skolor har 6 stycken kultur i skolan -paket via Sv. kulturfonden. Hur får finska skolorna
resurser.. jämlikhetsprincipen.
- Vissa skolor kan utöka med extra program dock, huvudsaken är att ingen elev blir utan, detta mi-
nimum som kulturplanen / planen för kulturfost-
ran ska erbjuda eleven.
- Plan för utfärder finns i vissa skolor
- Plan för fester finns i vissa skolor
- Slotten ska med, Raseborgs slott, Svartå slott, osv.
- Önskemål om att rusta upp teaterscenen på ramsholmen, för att kunna besöka en scen och göra
teater själv t.ex. Snövit
- Vad kan lärare göra själva? Att pedagoger är med om programpaketet gör att tröskeln att prova,
utvidga med enkla medel blir lägre.. mera kultur i vardagen blir ett resultat.
- Monica Henriksson har gjort långvarigt arbete, inspirerat
- Verksamhetskulturen varierar från skola till skola
- Pengar / budgetering fördelning av ansvaret, vi förverkligar planen tillsammans, öronmärkta me-
del
- Innan nästa läsår inleds, ska planen finnas för kommande läsåret
- Positiv attityd, se planen som en möjlighet och som man kan bygga på ytterligare

